

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ФАКУЛЬТЕТ ЖУРНАЛІСТИКИ

Кафедра теорії комунікації, реклами та зв'язків із громадськістю

Кваліфікаційна робота магістра

на тему «Режисерська майстерність
на інформаційно-розважальному телебаченні»

Виконала: студентка 2 курсу, групи 8-0618 ж

спеціальності 061 Журналістика

освітня програма Журналістика

Пазюченко Т.В.

Керівник – доцент, к. філол. н.

Іванюха Т.В.

Рецензент – випускаючий режисер

ЗНТРК TV-5

Ніколаєв В.В.

Запоріжжя – 2019

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет журналістики

Кафедра теорії комунікації, реклами та зв'язків із громадськістю

Рівень вищої освіти магістерський

Спеціальність 061 Журналістика

ОПП Журналістика

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
Березенко В. В.

« _ » _____ 2019 року

**ЗАВДАННЯ
НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ СТУДЕНЦІ**

Пазюченко Тетяні Василівні

1. Тема роботи (проекту) Режисерська майстерність на інформаційно-розважальному телебаченні

керівник роботи (проекту) Іванюха Тетяна Валеріївна, к.філол.н., доцент, затверджені наказом ЗНУ від «15 травня» 2019 року № 714-с.

2. Строк подання студентом роботи 1 грудня 2019 року.

3. Вихідні дані до роботи праці вітчизняних та зарубіжних дослідників тележурналістики Є. Ахмадуліна, Е. Багірова, Є. Прохорова, В. Ворошилова, З. Дмитровського, В. Здоровеги, М. Кіма, І. Михайлина, В. Різуна; з типів тележурналістики А. Князева, С. Коновалова, Г. Кузнецова, А. Москаленка, С. Маратова, В. Полунарлова, О. Холода, Л. Шестьоркіної, А. Яковця; з режисури на телебаченні Н. Анашкіної, В. Горпенка, Г. Десятник, П. Єршова, Л. Кулешова, К. Станіславського, А. Попова, А. Тарковського.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): 1) синтезувати наукові судження щодо специфіки режисерської майстерності на телебаченні; 2) розглянути теоретичні положення щодо структури та жанрової своєрідності інформаційно-розважальних програм на телебаченні; 3) розглянути особливості роботи режисера в прямому ефірі; 4) проаналізувати інформаційно-розважальні програми на запорізькому телебаченні; 5) охарактеризувати режисерську майстерність на прикладі програми «Ранок з TV5»

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень):

6. Консультанти розділів роботи (проекту)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		Завдання	завдання

		Видав	прийняв
Вступ	Іванюха Т.В., доцент	02.09.2019	02.09.2019
Перший розділ	Іванюха Т.В., доцент	13.10.2019	13.10.2019
Другий розділ	Іванюха Т.В., доцент	31.10.2019	31.10.2019
Третій розділ	Іванюха Т.В., доцент	5.11.2019	5.11.2019
Висновки	Іванюха Т.В., доцент	30.11.2019	30.11.2019

7. Дата видачі завдання 02.09.2019 р. _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Строк виконання	Примітка
1.	Пошук наукових джерел з теми дослідження, їх вивчення та аналіз; укладання бібліографії	Травень 2019 р.	Виконано
2.	Збір матеріалів для аналізу	Червень 2019 р.	Виконано
3.	Написання вступу	Червень 2019 р.	Виконано
4.	Підготовка Розділу 1	Вересень 2019 р.	Виконано
5.	Написання Розділу 2	Жовтень 2019 р.	Виконано
6.	Написання Розділу 3	Листопад 2019	Виконано
6.	Формулювання висновків, оформлення роботи	Листопад 2019 р.	Виконано
7.	Одержання відгуку та рецензії	Грудень 2019 р.	Виконано
8.	Захист роботи	Грудень 2019 р.	Виконано

Студент _____
(підпис) (ініціали та прізвище)

Керівник роботи _____
(підпис) (ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено
Нормоконтролер _____
(підпис) (ініціали та прізвище)

РЕФЕРАТ

Магістерська робота «Режисерська майстерність на інформаційно-розважальному телебаченні» – основний текст – 70 сторінок. Для виконання магістерської роботи опрацьовано 100 джерел.

Об’єктом дослідження є інформаційно-розважальна програма «Ранок з TV5» за серпень – жовтень 2019 р.

Предметом дослідження є структура, жанрова й функціональна специфіка та особливості режисерської майстерності інформаційно-розважальних програм на запорізьких телеканалах «Алекс», «TV5», «Телеканал Z» та «UA: Запоріжжя».

Мета дослідження: виявити головні складові та специфіку майстерності режисера інформаційно-розважальних телепрограм регіонального телебачення.

Для реалізації поставленої мети необхідно виконати такі **завдання:**

- 1) узагальнити наукові судження щодо специфіки режисерської майстерності на телебаченні;
- 2) охарактеризувати структуру та жанрову своєрідність інформаційно-розважальних програм на телебаченні;
- 3) розглянути особливості роботи режисера в прямому ефірі;
- 4) проаналізувати інформаційно-розважальні програми на запорізькому телебаченні;
- 5) охарактеризувати режисерську майстерність на прикладі програми «Ранок з TV5».

Методи дослідження: аналізу та синтезу під час вироблення наукової концепції, метод систематизації – для обробки теоретичних положень науковців; типологічний та генетичний, що дозволили розглянути жанрову та структурну специфіку інформаційно-розважальних програм; структурно-функціональний аналіз, що дає можливість висвітлити особливості режисерської майстерності на регіональному телебаченні.

Методологічну і теоретичну основу дослідження складають наукові праці вітчизняних та зарубіжних дослідників журналістики Є. Ахмадуліна, Е. Багірова, Є. Прохорова, В. Ворошилова, З. Дмитровського, В. Здоровеги, М. Кіма, І. Михайлина, В. Різуна; з тележурналістики А. Князева, С. Коновалова, Г. Кузнецова, А. Москаленка, С. Маратова, В. Полунарора, О. Холода, Л. Шестьоркіної, А. Яковця; з режисури на телебаченні Н. Анашкіної, В. Горпенка, Г. Десятник, П. Єршова, Л. Кулешова, К. Станіславського, А. Попова, А. Тарковського.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у здійсненні аналізу інформаційно-розважальних програм на запорізьких телеканалах, визначенні особливостей роботи режисера в прямому ефірі; в дослідженні режисерської майстерності на прикладі програми «Ранок з TV5».

Сфера застосування: матеріали дослідження можуть бути використані під час подальших наукових розробок, викладання спецкурсів з тележурналістики, при написанні кваліфікаційних робіт студентами факультету журналістики.

**РЕЖИСЕР, РЕЖИСУРА, РЕЖИСЕРСЬКА МАЙСТЕРНІСТЬ,
ІНФОРМАЦІЙНО-РОЗВАЖАЛЬНІ ПРОГРАМИ, ТЕЛЕБАЧЕННЯ,
ТЕЛЕЖУРНАЛІСТИКА, ПРЯМИЙ ЕФІР, КОНТЕНТ**

ЗМІСТ

Завдання	2
Реферат	4
Вступ.....	7
Розділ 1. Теоретичні засади дослідження режисерської майстерності в контексті сучасного телевізійного дискурсу.....	10
1.1 Основи режисури крізь призму творчості та професійності.....	10
1.2 Принципи сучасної режисерської діяльності як технології виробничого процесу телевізійних програм	17
Розділ 2. Функціонування інформаційно-розважальних програм на регіональному телебаченні	25
2.1 Місце і роль інформаційно-розважальної програми в телеєфірі.....	25
2.2 Структурно-композиційні особливості інформаційно-розважальних програм.....	32
Розділ 3. Інформаційно-розважальний контент регіонального телебачення: режисерська та жанрова майстерність.....	43
3.1 Інформаційно-розважальні програми в запорізькому телепросторі.....	43
3.2 Організація режисерської діяльності на прикладі програми «Ранок з TV5»	51
Висновки.....	66
Список використаних джерел.....	71
Summary.....	79

ВСТУП

Актуальність теми дослідження зумовлена активним розвитком сучасних технологій, зміною форматів і способів виготовлення контенту на телебаченні. Подібні зміни необхідно відслідковувати і аналізувати, оскільки вони можуть дати певне уявлення про актуальні тенденції медіа. Регіональне телебачення відіграє важливу роль формування світогляду, інформаційної обізнаності та емоційного впливу на глядача в умовах територіальної зосередженості населення. Для глядачів, які проживають у віддалених від культурних і громадських центрів місцях і не мають фінансових можливостей для подорожей, телеканали і раніше залишаються основним джерелом актуальної інформації про світ, а також однією з доступних можливостей розваги та загальнокультурного освіти.

Особливо важливим в контексті поширення масової інформації через телебачення є феномен інфотейнменту – єдність інформації і розваги. Тому в сучасному медіапросторі більшість засобів масової інформації, особливо в ранкових програмах, прагне дотримуватися формули інфотейнменту і поєднувати рекреативну і пізнавальну функції журналістики в одному медіапродукті. Інформаційно-розважальні програми є основою для сучасного телебачення, особливо, якщо розглядати регіональні канали.

Для створення якісного інформаційно-розважального продукту необхідна режисерська майстерність, вдала структурно-композиційна побудова, залучення різних технічних засобів. Враховуючи такі тенденції розвитку сучасного телевізійного простору, вважаємо актуальним дослідження регіонального телеканалу з точки журналістської майстерності та поширення інформаційно-розважального контенту.

Метою дослідження є виявити головні складові та специфіку майстерності режисера інформаційно-розважальних телепрограм регіонального телебачення.

Реалізація мети передбачає розв'язання таких завдань:

- 1) узагальнити наукові судження щодо специфіки режисерської майстерності на телебаченні;
- 2) охарактеризувати структуру та жанрову своєрідність інформаційно-розважальних програм на телебаченні;
- 3) розглянути особливості роботи режисера в прямому ефірі;
- 4) проаналізувати інформаційно-розважальні програми на запорізькому телебаченні;
- 5) охарактеризувати режисерську майстерність на прикладі програми «Ранок з TV5»

Об'єктом дослідження є інформаційно-розважальна програма «Ранок з TV5» за серпень – жовтень 2019 р.

Предметом дослідження є структура, жанрова й функціональна специфіка та особливості режисерської майстерності інформаційно-розважальних програм на запорізьких телеканалах «Алекс», «TV5», «Телеканал Z» та «UA: Запоріжжя».

Методологічну і теоретичну основу дослідження складають наукові праці вітчизняних та зарубіжних дослідників з дослідників журналістики Є. Ахмадуліна, Е. Багірова, Є. Прохорова, В. Ворошилова, З. Дмитровського, В. Здоровеги, М. Кіма, І. Михайлина, В. Різуна; з тележурналістики А. Князева, С. Коновалова, Г. Кузнецова, А. Москаленка, С. Маратова, В. Полунарова, О. Холода, Л. Шестьоркіної, А. Яковця; з режисури на телебаченні Н. Анашкіної, В. Горпенка, Г. Десятник, П. Єршова, Л. Кулешова, К. Станіславського, А. Попова, А. Тарковського.

Методи дослідження: аналізу та синтезу під час вироблення наукової концепції, метод систематизації – для обробки теоретичних положень науковців; типологічний та генетичний, що дозволили розглянути жанрову та структурну специфіку інформаційно-розважальних програм; структурно-функціональний аналіз, що дає можливість висвітлити особливості режисерської майстерності на регіональному телебаченні.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у здійсненні аналізу інформаційно-розважальних програм на запорізьких телеканалах, визначенні особливостей роботи режисера в прямому ефірі; в дослідженні режисерської майстерності на прикладі програми «Ранок з TV5»

Практичне значення одержаних результатів: матеріали дослідження можуть бути використані під час подальших наукових розробок, викладання спецкурсів з тележурналістики, при написанні кваліфікаційних робіт студентами факультету журналістики.

Апробація магістерської роботи: подана заявка та тези доповіді для участі у Міжнародній науково-практичній конференції «Проблеми та перспективи сучасної науки та освіти» (м. Львів, 25-26 грудня 2019 р.) «Особливості роботи режисера інформаційно-розважальних телепрограм регіонального телебачення».

Структура роботи: робота складається зі вступу, трьох розділів із підрозділами, висновків, списку використаних джерел. Обсяг основної роботи – **70 сторінок**. Список використаної літератури включає 100 найменувань (викладених на 9 сторінках).

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ РЕЖИСЕРСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОГО ТЕЛЕВІЗІЙНОГО ДИСКУРСУ

1.1 Основи режисури крізь призму творчості та професійності

Режисерська майстерність розглядається в акторському мистецтві, тележурналістиці, кіно та театральній культурі. Її специфіка пов'язана зі виробленням продукту, що представлений та ретрансльований реципієнтам крізь призму тексту та візуалізації. Важливого значення в цих процесах набуває режисура, яка представляє особистісну творчість. Вона стала інтенсивно формуватися в європейському театрі лише в 15-16 століттях. Важливу роль в цьому відношенні зіграло виникнення сценічної коробки – перенесення театральних вистав з вуличних, майданних, ярмаркових підмостків в закриті приміщення палацу, а потім – в спеціально побудовані будівлі. Став ретельно розроблятися очевидний фон уявлень, який в європейському театрі 17-19 століть передбачав появу художника-декоратора, який вперше почав виконувати функцію режисера-постановника.

У словнику Ефрона і Брокгауза ще в 90-х роках 19 століття з'явилося визначення професії режисера: «... В наш час автор хоча і присутній на репетиціях, але вже не має більше потреби в піклуванні про деталі постановки; це – турбота режисера, від якого потрібно не тільки ґрунтовне знання сцени, літератури і археології, але ще багато такту і вміння знаходити спільну мову з артистами» [95]. Найголовніше в цій статті – це виділення режисури в окрему професію й інтерес до цієї професії.

Це посприяло появі цілої плеяди режисерів на багато років вперед: у Франції – А. Антуана, Ж. Капо; в Німеччині – М. Рейнгардта; в Англії – Г. Крега, в Росії – К. Станіславського, Вс. Мейєрхольда, А. Таїрова, Є. Вахтангова. Виникла режисура як самостійний вид творчої діяльності.

Існує чимало формулювань, які визначають зміст професії режисер. Від «режисура – це спосіб життя», до «режисер – це людина, яка мислить простором». Але при цьому виникає багато різних режисерських професій: режисер драми, оперний режисер, балетмейстер, режисер музично-драматичного театру, режисер пантоміми, режисер цирку, режисер кіно (художнього, документального, науково-популярного, мультиплікаційного), режисер телебачення, режисер- постановник і т.д. Всі ці професії об'єднуює режисерська майстерність, різниця лише в технологіях просторово-часового виду мистецтв. Тому режисер реалізовує свій творчий задум за допомогою специфічних засобів своєї професії, і трансформує його в часі і просторі, створюючи твори просторово-часових видів мистецтв. Отже, творчість режисера складається з двох основних етапів: задуму і реалізації (постановки) [92].

Задум – це вихідне уявлення режисера про його майбутній твір, його більш-менш усвідомлений прообраз, з якого починається творчий процес.

План, заявка, начерк, експлікація – ось найпоширеніші форми фіксації задуму. Деякі режисери дуже розгорнуто розписують на папері свій задум, намагаючись якомога точніше його конкретизувати (французькому режисерові Рене Клеру належить фраза: «Мій фільм вже готовий – його залишилося тільки зняти»). Інші ж режисери, наприклад Мікельанджелло Антоніоні, намагаються не конкретизувати задум до початку роботи на майданчику [95].

У реалізації ж задуму режисера превалює зображальність, – тобто відтворення засобами режисури зовнішнього чуттєво-конкретного образу дійсності.

Однак, незважаючи на всі значення підготовчої роботи, задуму, все ж основний момент творчості режисера припадає роботі на майданчику (репетиційний період в театрі, знімальний період в кіно і на TV). І як би не готовий був режисер до роботи, на цьому етапі його творчість завжди має імпровізаційний характер.

Імпровізація – це творчий миттєвий акт створення художнього твору, фантазія на задану тему. Саме в процесі імпровізації найбільш виразно проявляються риси творчої індивідуальності режисера [92].

Від режисера потрібно творча індивідуальність, неповторна своєрідність особистості, що додає унікального характеру результатам його творчості.

Враховуючи творчі та індивідуальні характеристики, режисуру визначають як творчу, авторську, «драматургічну» діяльність. Тільки творча індивідуальність в мистецтві володіє інтуїцією – здатністю безпосередньо побачити прихований цілісний сенс в явищах дійсності, цим «несвідомим, інстинктивно-образним принципом і стимулом творчості» [8]. Тільки індивідуальність в мистецтві здатна створити свою художню концепцію - образну інтерпретацію життя, її проблем. Концепція стосується як всієї творчості режисера, так і кожного окремого твору, містить в собі якусь смислову домінанту.

Для реалізації свого задуму режисер користується цілим комплексом зображально-виражальних засобів, тобто системою історично сформованих матеріальних засобів і прийомів створення художніх образів. У своїй конкретній сукупності і взаємозв'язку зображально-виражальні засоби утворюють художню форму твору мистецтва, що втілюються у змісті.

Елементи художньої форми, зображально-виражальні засоби, мають техніко-конструктивне, композиційно-структурне значення та є носіями образного сенсу.

Багатство і образність зображально-виражальних засобів показник художності твору мистецтва. Чим складніше концепція твору, тим більш витончені зображально-виражальні засоби використовує режисер. Вершини складності вони досягають в інтелектуальному, елітарному мистецтві [3, с.150].

Інтелектуалізм в мистецтві режисури – це особливий тип, манера, форма, концептуально-філософський склад художнього мислення, в якому світ постає, як драма ідей, персонажі якого уособлюють і своїми діями передають думки автора, відображують різні сторони його художньої концепції. Інтелектуалізм в

мистецтві зазвичай пов'язаний з використанням параболічної думки, включенням в твір вставних елементів, які здавалося б, далекі від обговорюваних в ньому проблем. Однак відхід від цих проблем відбувається не по прямій, а по параболі, яка повертає думку до проблеми. Тому, філософічність стає не тільки змістом, а й структурою твору, змінюючи сам його тип, жанровий різновид, функцію. Твір стає носієм відповідної інформації.

Інформація розкриває специфіку повідомлення, яка полягає в тому, що воно містить емоційний вплив, не передається стандартними нормалізованими мовами, а належить до системи індивідуалізованих образів. Нерідко об'єднуючи різну інформацію в єдине ціле, режисер використовує метод колажу, тобто включення за допомогою монтажу, різнорідних об'єктів для посилення загального ідейно-естетичного впливу. До цього методу зверталися Б. Брехт і Є Вахтангов, Ю. Любимов і Е. Пискатор, Ф. Фелліні та А. Тарковський.

Колаж – організація зображально-виражальних засобів за параболічним принципом, є структурною основою інтелектуалізму в режисурі, що забезпечує численні смислові паралелі й контрасти. Він оперує всілякими зближеннями, аналогіями, варіаціями, повторами, що відіграють роль лейтмотивів. Монтуючи епізоди, кадри, мізансцени, репліки режисер створює зримий інтелектуальний колаж, що означає художньо-образну інформацію. Монтаж, організація матеріалу, це і є праця режисера, його спосіб існування в телевиробництві. Режисер як творець ролей здійснює свою професійну діяльність не у власних, їм самим створюваних матеріально-образотворчих засобах, а через творчість ведучого, зливаючи свою художню ініціативу з його волею, втілюючи свій намір – в його словесно-фізичних діях. Режисер виступає каталізатором акторського мистецтва, узурпує права актора, щоб скористатися ними в інтересах цілісності постановки [95].

Тому основним матеріалом творчості режисера, є ведучі, що виражає через свій психофізичний апарат задум режисера. Вони перебувають в самому

центрі сценічних подій. Ведучі – живий зв'язок між текстом автора, сценічним рішенням режисера і сприйняттям глядача.

Використовуючи різний матеріал, включаючи різноманітні елементи постановки, режисер утворює той «лабіринт єдностей», який містить в собі сутність телемистецтва. Тривимірні сценічні конструкції, звук і, головне, руху і пози ведучого, сплітаючись волею режисера воедино, породжують принципово нове художнє явище. Створюючи мізансцени і ними, оперуючи, режисера знаходить специфічний для неї естетичний предмет, який знаходиться поза компетенцією інших форм мистецтва. Це наочно відображені фрагменти простору з їх постійними змінами в часі.

Весь комплекс художньо-виразних засобів дозволяє режисерові реалізувати в постановці свої фантазії, свій художній вимисел. Художній вимисел, є такий вид дії, в якому фігурують персонажі і події, існуючі спочатку лише в уяві авторів постановки, а потім вже в уяві глядача. Дія, яка стосується художнього вимислу, є «несерйозною» дією, що не накладає на авторів постановки (режисера і сценариста) ніяких зобов'язань. Постановка є реалізований в просторі і часі вимисел, оскільки цілком народжена фантазією авторів. У ній вимисел здійснюється, принаймні, двома особами: режисером і ведучими [22, с. 206].

Робота з ведучими, одна з ключових проблем режисури. Існує три типи взаємин ведучого і режисера. Перший – ідеальний, зустрічається досить рідко: повний творчий збіг, спільна творчість і пошук істини. Другий – режисер і ведучий вбачають різні концепції подання матеріалу. І третій, самий прикрий – повний дисонанс поглядів і бажань, коли режисер нав'язує бачення ролі ведучому.

У майстерності режисури проблема співвідношення індивідуального і типового – одна з найбільш складних і заплутаних.

Індивідуальне в мистецтві (від латинського *individuum* – неподільне) – відтворення істотних сторін дійсності в їх неповторних, індивідуально-самобутніх «формах самого життя» [81, с. 156].

Типове в мистецтві виражається через індивідуальне. Як спосіб художнього узагальнення, індивідуальне не зводиться до фіксації всіх без розбору рис, властивостей характеру, особливостей зображуваних предметів. Воно передбачає суворий відбір. Саме через індивідуальне ведучі набувають характерності, ступеня і вражаючої, унікальності яких залежить від уміння режисера вивести характер з визначальних його обставин, історичної обстановки, оточення.

Характерне (від грецького *character*-відмінна риса, особливість) – загальне, істотне в характері персонажа, події, пейзажу, інтер'єра, переживання. Типове (від грецького *types* - зразок, відбиток, форма) – посилене, гіперболічне втілення властивостей художньо пізнаваною дійсності в зображуваних осіб, подій, фактів. У типовому характерне досягає максимуму відповідності індивідуального загальному, стає повним і абсолютним. Посилення ролі типового в театрі призвело до появи ампула – ролі ведучого, що відповідає віку, зовнішності і стилю гри. Глядач хоче бачити в телесюжеті не просто відображення дійсності, але якусь ідеалізовану дійсність, які гранично акцентовані в чуттєво-образній формі, як позитивні цінності, так і негативні [76].

У першу чергу цього процесу ідеалізації піддається образ ведучого, що здійснює вчинки в певній ситуації. Він, крім емоцій (носієм яких він є) наділений певним зовнішнім виглядом і рисами поведінки. Будучи способом художнього освоєння характерного в людині, ведучий першочергово значущий не тільки в авторських проектах, але і в будь-яких інших програмах, шоу, проектах. Риси ведучого мають різне визначення: одні з них одержують безпосереднє втілення в візуальному зображенні, інші ж наявні побічно, як апеляції до уваги глядачів, входячи в свідомість у вигляді необов'язкових образів.

Ведучі програми співвіднесені один з одним, утворюючи, певну систему, яка є центром побудови журналістського проекту, найважливішими суб'єктами

композиції. Основні вимоги, що виникають під час створення образу ведучого, ліплення його характеру – точність і подробиця.

Режисер творить свій творчий задум опосередковано, через ведучого. Він є носієм знаків, осередком відомостей історії, психологічної і пластичної характеристики персонажа, зв'язком зі сценічним простором або уявленням. Навіть якщо його роль в постановці здається відносною і замінною (предметом, декорацією, звуком, технічними засобами), він залишається метою і сенсом будь-журналістської практики. Звідси і народжується специфіка довірливості відносин між режисером і ведучим.

Людське сприйняття просторових зображень завжди здійснюється в часі, воно завжди дискретно (безперервно). Режисер полегшує це сприйняття, позначаючи в своїй постановці часові межі, відповідно до яких наше сприйняття членується на окремі ритмічні такти. У творчості режисера час не тільки об'єкт зображення, а й засіб виразності.

Структура часу в просторово-часових вимірах: емпіричний час – час в тій реальності, яка служить матеріалом для твору; сюжетний час – організація фабули в часі; глядацький час – враховує тривалість сприйняття.

Іншим суттєвим компонентом в роботі режисера є рішення просторових задач. Структура простору розподіляється на три компоненти:

- 1) Простір, в якому розташовані об'єкти;
- 2) Простір, де знаходяться глядачі;
- 3) Площина сцени (екрану) відображає перше і передбачає друге [72].

Принцип будови простору той же, що і принцип, що реалізується в структурі часу, оскільки обидві категорії – простір і час, тісно пов'язані між собою. Однак між ними існують і серйозні структурні і функціональні відмінності. Більше того, існують істотні відмінності в художньої виразності простору в об'ємній режисурі (драматичний театр, балет, опера, естрада, цирк) і площинній (кінематограф, телебачення, театр ляльок). Художня виразність простору об'ємних мистецтв закладена в злитті простору місця дії, сценічного простору і зали для глядачів, при неодмінній свободі у виборі кута зору з

позиції глядача. Художня ж виразність простору площинних мистецтв обумовлена єдністю знімаючого простору, зображуваного і сприйманого, яке характеризується геометрією глядацького сприйняття плоского екрану.

В обох випадках ці єдності – динамічні системи, підлеглі загальним законам. Перехід з загального плану на крупний, зміна мізансцени на фронтальну, вже є видозміна цієї єдності: простір з глибинного, як правило, трансформується в площинний. Відповідно змінюється просторове положення глядача: точка зору «з боку» змінюється точкою зору «зсередини» зображуваного простору [3, с. 102].

Структура простору (як і часу) певною мірою зумовлена видом, жанром або стилістичним напрямком твору.

Загальні місця, банальні істини, міфи мистецтва – їх знання або не знання нерідко визначає вибір професії. Розвінчання міфів і пізнання загальних місць дозволяє визначитися режисерові. Враховуючи ці компоненти, можна визначити, що режисер – це керівник творчого колективу, професіонал у галузі синтетичних видів культури, мистецтва та інформації, який об'єднує спільні дії працівників різних творчих професій задля створення просторово-часових творів методом синтезу різноманітних виражальних компонентів на основі власного творчого й громадянського світобачення [2]

1.2 Принципи сучасної режисерської діяльності як технології виробничого процесу телевізійних програм

Режисерське мистецтво полягає у творчій організації всіх елементів сценарію з метою створення єдиного, гармонійно цілісного журналістського твору. Цієї мети режисер досягає на основі свого творчого задуму і здійснюючи керівництво творчою діяльністю всієї колективної роботи над екранним втіленням. Завдяки режисурі журналістський проект, програма, шоу в цілому набуває стилістичної єдності і загальної ідейної цілеспрямованості. Тому одночасно із зростанням ідейно-естетичних вимог до програми розширювалося

і поглиблювалося саме поняття режисерського майстерності, і ролі його в складному комплексі різних компонентів телебачення безперервно зростала.

До складу режисерського задуму входить:

- 1) ідейне тлумачення програми (її творча інтерпретація);
- 2) характеристика окремих ведучих, гостей, учасників;
- 3) визначення стилістичних і жанрових особливостей програми;
- 4) рішення програми в часі (в ритмах і темпах);
- 5) рішення програми в просторі (в характері мізансцен і планувань);
- 6) характер і принципи декоративного та музично-шумового оформлення [2].

Говорячи про режисерське вирішення проекту, не можна не згадати глибоке і плідне вчення В. Немировича-Данченка про «три правди»: правди життєвої, правди соціальної і правди театральної. Ці три правди тісно пов'язані один з одним і в своїй єдності, взаємодії та взаємопроникненні покликані, за вченням. Не можна розкрити соціальну правду зображуваної дійсності, ігноруючи її життєву правду, – соціальна правда в цьому випадку прозвучить як абстракція, як схема і виявиться непереконливою. Життєва ж правда, узятая поза соціальною, народить мистецтво дрібне, поверхнєве, примітивно-натуралістичне. Але обидві правди – і життєва і соціальна – не зможуть розкритися, якщо вони в своїй єдності не знайдуть для себе яскраво театральної форми і не перетворяться таким чином в театральну правду [54]

Буває так, що режисер, якого не можна дорікнути в байдужому ставленні до життя, активно і сумлінно шукає в журналістиці підстав для творчого захоплення і все ж їх не знаходить. Він визнає художні та ідейні переваги матеріалу, готовий погодитися, що проект потрібний, корисний і що запускати ефір необхідно. Але не бере відповідальності за його режисуру. Тому режисер не повинен відриватися від життя, повинен жити її інтересами, зміцнювати зв'язок з народом, вбирати в себе живі враження, які щогодини, щомиті поставляє дійсність. Вчитуватися і відмовитися можливо глибше в кожному матеріалі, який прагне відобразити цю дійсність, але не братися за роботу, яка його по-справжньому не захоплює.

Яким би не був жанр журналістського матеріалу – простим або складним, – режисер зобов'язаний реалізувати всі її жанрові особливості. А для цього він сам повинен глибоко і щиро пережити ставлення, всі почуття автора до предмета зображення: його любов і ненависть, його біль і презирство, його захоплення і ніжність, його гнів і обурення, його глузування і печаль.

Тільки глибоко і пристрасно пережите режисером ставлення до зображуваного здатне забезпечити гостроту, яскравість і виразність форми. Байдуже ставлення до життя народжує або бліду, жалюгідну натуралістичну форму зовнішнього наслідування життя, або формалістичне кривляння і всілякі виверти.

Режисерська майстерність – створення єдиного, гармонійно цілісного журналістського твору за допомогою творчої організації всіх елементів програми, проекту, шоу.

Режисура – одне з наймолодших мистецтв. Режисер створює твір, що дозволяє йому називати себе його автором, діє не як організатор творчого процесу, не як педагог, не як тлумач змісту, а як творець, автор, суверенний представник режисури. Тому, режисура є мистецтвом композиції програми, твору, проекту [55, с.103].

Режисура – спеціальність складна. У перекладі на українську мову «режисер» означає «керуючий». Робота режисера – це найважливіший і найвищий ступінь сучасної спеціалізації в області мистецтва. Режисер перший тлумачить твір і доносить своє тлумачення, своє бачення всього того, що написав автор, для всіх виконавців. Режисер працює з десятками людей.

Професія режисера - одна з наймолодших професій в мистецтві. Коли Станіславський починав свою режисерську діяльність, режисури як професії, по суті, не було.

Три виразні складові режисури виокремлені А.Поповим:

– мізансцена – образна мова режисера. Під мізансценою розуміється сума тих рухів, які виконує в кадрі ведучий, учасник програми. Ведучий входить, виходить, сідає, встає, підходить ближче до авансцени або йде в глибину,

підходить до учасників, колег або сідає поруч. Сукупність цих найпростіших рухів і утворює мізансцену, розташування учасників в кадрі.

Телевізійна мізансцена побудована з втручанням камери, суть якої полягає у її пересуванні, зйомка крупних планів. Вона є внутрішньою опорою в будові епізоду, і режисерові про це не слід забувати. Мета мізансцени – передати глядачеві сенс і емоційний зміст того, що відбувається, надати дієву естетичну форму. В руках режисера – мізансцена – це німий текст, німа дію, і добре побудована мізансцена висловлює думку епізоду. Таким чином, мізансцена і є деяке слово в мові режисера.

– атмосфера – один з найважливіших елементів режисури, матеріальне середовище, в якому живе, існує ваш образ. Сюди входять звуки, шуми, ритми, характер, освітлення, костюм, речі та інші все, все, все ... Подія це дієвий факт, який відбувається тут і зараз. Сценічна атмосфера залежить від характеру події, що розгортається перед глядачами, від місця, часу і дії. Атмосфера породжується основною подією. До того як відбудеться подія, наявна одна атмосфера, після події зовсім інша. Атмосфера має свої власні виражальні засоби. Це в першу чергу мізансцена, костюм, декорація, реквізит, бутафорія і, звичайно, музика або шуми. Кожній справі, місця і часу притаманна своя атмосфера [61].

До режисерської майстерності належить організація темпоритму передачі. Це поняття ввів визначний російський режисер К. Станіславський. Темпоритм буває внутрішній і зовнішній. Темп – (італ. *Tempo*, від лат. *Tempus* - час) – ступінь швидкості руху, здійснення, інтенсивність розвитку чого-небудь. Ритм – (грец. *Rhythmos*, від *rhēo* - течу) - 1) чергування яких-небудь елементів (звукових, мовних і т. П.), що відбувається з певною послідовністю, частотою; швидкість протікання, здійснення чого-небудь. У ритмі головну роль відіграє не рух, а акцентування, тобто зупинка або посилення. Без чіткого акцентування в ритмі немає чіткості, виразності, до того ж він не здатний посилювати емоційне забарвлення дії. «Темпоритм, механічно, інтуїтивно або свідомо діє на наше внутрішнє життя, на наше почуття і переживання» [72].

Ритм буває: зовнішній (фізичний) і внутрішній (психологічний). Можна швидко рухатися і жити в спокійному ритмі. Бігун (зовнішній темпоритм); повільно рухатися і жити в напруженому ритмі – очікування (внутрішній темпо-ритм) [72].

Всі три виразні засоби режисури взаємопов'язані та збагачують один одного, створюють один одного і впливають одне з одного.

Визначення теми, розробка сценарію, в якому простежується сценарно-режисерський хід, є важливою сходинкою до подальшого втілення головної ідеї автора – режисерській роботі над задумом. Формування ідеї (заради чого необхідно знайти відповідний телевізійний образ, який звертається до емоцій і почуттів глядача і втілений в трьох іпостасях: декоративно-образному, образно-музичному і образно-ігровому) в сценарії головна думка повинна бути виражена гранично зрозуміло й яскраво.

Крім того, екранна режисура оперує не тільки постановочними, але й документальними і комп'ютерними джерелами матеріалу, поєднуючи їх у композиційній єдності на основі видової та жанрової приналежності екранного твору.

Головна ж особливість режисерської праці, як такої, полягає в тому, що режисер створює продукти своєї творчості лише у власній уяві та організаційних діях, використовуючи результати спрямованих ним психофізичних і матеріальних дій інших працівників творчого колективу – фахівців окремих творчих професій і непрофесіоналів:

- з художником і оператором (у кіно і на телебаченні) він розробляє візуальний, пластичний образ твору;
- за допомогою акторської гри передає зміст, образність, емоціональний сенс твору, розкриваючи та створюючи умови для вияву на сцені, у кадрі індивідуальності ведучого, його мистецьких психофізичних якостей, знання життя й характерів;
- разом із композитором, звукооформлювачем, звукооператором режисер створює зоровий образ постановки;

– на телебаченні разом з монтажером режисер остаточно поєднує всі компоненти твору в єдине ціле [2].

І це тільки головні, визначальні етапи творчого співробітництва режисера із своїми співавторами.

Головним завданням режисури інформаційних жанрів є організація різноманітних інформаційних та естетичних компонентів програми таким чином, аби найкраще виявити об'єктивний зміст інформації, яку повинен отримати глядач. Це завдання вирішується відповідно до особливостей тих чи інших інформаційних жанрових форм. Новини вимагають перш за все організації павільйонного простору та його органічного поєднання із логотипною заставкою та її музичним оформленням, що утворює у свідомості глядача сталий образ певного телевізійного каналу.

Важливим є визначення зовнішнього стилю ведучих новин та особливостей їхніх екранних виступів.

Режисура бесіди, інтерв'ю, офіційного виступу пов'язана з вибором та організацією місця їх проведення, вірного розташування камер, постійним контролем за змістом екранних виступів, розуміння логіки їх подальшого розвитку. Останнє дозволяє оперативно передбачати необхідність переключення камер, зосередження кадру на визначальних – найзмістовніших та найемоційніших моментах програми, монтажного виявлення процесу народження, розвитку, остаточно оформлення думки учасників програми [3, с. 98].

Своєрідністю відзначається режисура телевізійного репортажу. Одним з головних її завдань є створення такої атмосфери екранної дії, яка б не залишала у глядача сумнівів щодо хвилинності репортажу, реальної присутності репортера на місці подій.

Робота режисера над інформаційними сюжетами здебільшого відбувається у процесі монтажу матеріалу, відзнятого операторами та журналістами. У цьому випадку завдання режисера – створити такий зображально-звуковий образ події, який буде містити найвиразніші фрагменти

інформаційного матеріалу, одночасно дозволяючи глядачу психологічно та емоційно відчувати себе учасником екранних подій та отримувати про них об'єктивну інформацію.

Добір певних виражальних засобів монтажно-звукової організації сюжетів залежить від їх жанру. Саме він визначає суто інформаційний, або образний характер монтажу у відповідності до тематичного змісту і спрямування сюжетів, серед яких слід визначити суто інформаційно-подієві, портретні, нарисові, критичні, проблемні, агітаційні, історико-літописні.

Найскладнішою сферою інформаційної режисури є створення щотижневих оглядів новин та особливої інформаційної форми – ранкових новин, котрі являють собою своєрідне інформаційно-розважальне шоу. Їх особливості вимагають від режисера різноманітності підходів, вигадливості, створення динамічної, емоційної атмосфери інформаційного мовлення [2].

Традиційний раніше процес телевиробництва складався з періоду режисерської розробки, підготовчого, зйомочного, монтажно-тонуального та здавального періодів. Однак нині все частіше режисерську діяльність поділяють на періоди так званого «голівудського циклу», а саме:

- *сценарна розробка*, під час якої сценарний матеріал набуває завершеного вигляду, максимально наближеного до режисерської розробки; іноді до сценарію додається створена режисером, або художником-постановником за вказівками режисера так звана *розкадровка* головних епізодів і кадрів. Її мета – чітко визначитись із пластичним образом майбутнього фільму та необхідними декораціями і технічними засобами;
- *довиробнича підготовка*, або *препродакшн*, тобто період, під час якого режисер, оператор, художник та організатор виробництва добирають основні об'єкти майбутніх зйомок, готують декорації, зовнішній вигляд ведучих, визначають концептуальні проблеми стилістики, склад учасників тощо. У цей же період режисер розробляє *режисерський сценарій*, або так звану *режисерську експлікацію*, які розкривають його безпосереднє бачення передачі або кожного з епізодів [17].

Режисерська експлікація, або режисерський сценарій, є основою для розробки кошторису фільму, виробничих графіків, необхідних угод, бізнес-плану подальшої реалізації проекту, включаючи заходи з реклами та маркетингу.

В разі необхідності під час препродакшну розпочинається робота режисера з композитором над музикою та шумами, а якщо треба – пишуться необхідні треки.

Наступні періоди – *продакшн*, тобто безпосередня зйомка програми (знімальний період), і *постпродакшн*, або монтажно-тонувальний період. У ньому програма монтується і озвучується; зйомочний матеріал поєднується з комп'ютерним; створюються титри [2; 3].

Отже, режисура є професією, у якій органічно поєднані творчі та технологічні елементи. Режисер не тільки творець змісту і форми екранного видовища, але і керівник техніко-виробничого процесу безпосередньої реалізації свого творчого задуму, а також керівник творчої групи, до складу якої входять не тільки творчі, але й технічні працівники, що забезпечують виконання різноманітних технологічних процесів.

РОЗДІЛ 2

ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-РОЗВАЖАЛЬНИХ ПРОГРАМ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ ТЕЛЕБАЧЕННІ

Розвиток сучасного суспільства неможливий без мас-медіа, оскільки завдяки ним здійснюються не тільки передача і поширення інформації, але і реалізуються такі функції, як розвага аудиторії і формування громадської думки. На сьогодні розвиток телебачення зазнає особливого впливу процесу глобалізації. Він виявляється, перш за все, в присутності зарубіжних форматів передач.

2.1 Місце і роль інформаційно-розважальної програми в телеефірі

Існує величезна різноманітність каналів і телевізійного медіапродукту, можливо, саме з цим пов'язано те, що дослідники не завжди можуть дати повноцінне визначення розважальним програмам. Регіональне телебачення є активним учасником всіх подій місцевого масштабу, воно інформує свого глядача про те, що виходить за рамки можливостей та інтересів центральних каналів у цілому, в редакційній політиці телеканалів відбуваються зміни, які викликані різними факторами: економічними, політичними, культурними та іншими. Саме тому актуально вивчати сучасний стан телевізійного ефіру.

Оскільки телебачення з'явилося вже після становлення друку і радіо, воно перейняло основні функції, методи і форми своїх попередників. Це стосується всього різноманіття телепродукції. Таким чином, що контент можна класифікувати за певними характеристиками і формальними ознаками, які позначені в теоретичних і практичних дослідженнях.

Ключовою характеристикою є жанр. Жанр – це група матеріалів, об'єднаних набором сутнісних характеристик, які включають в себе своєрідність предмета журналістського тексту і спосіб відображення автором дійсності [78].

Приналежність до певного жанру відображається в тексті не тільки через предмет публікації і спосіб відображення дійсності, а й через форму, мовні засоби, композиційні та інші особливості. У традиційному уявленні в жанровій системі журналістики, існує поділ на інформаційні, аналітичні та художньо-публіцистичні матеріали [78, с. 56].

Цей поділ більше стосується друкованої періодики, однак може бути застосований і до телевізійного ефіру. Існує ряд усталених форм подачі матеріалу, в розвитку яких на протязі тривалого часу зберігаються певні тенденції. Так, до жанрів інформаційної тележурналістики прийнято відносити репортаж, замітку (сюжет), виступ, інтерв'ю; до жанрів аналітичних – бесіду, коментар, огляд; до жанрів художньої публіцистики – замальовку, нарис, есе [34, с. 24].

У телевізійній журналістській практиці на вибір жанру зазвичай впливає не тільки характер зібраного матеріалу про подію або проблему, а й можливість розміщення того чи іншого матеріалу в ту чи іншу рубрику, місце матеріалу в ефірі. Необхідність «підгонки» матеріалу під жорсткі часом умови ефіру сприяють розвитку жанрової еkleктичності.

Одночасно, багато жанрів, що не знайшли своєї ніші в телевізійному програмуванні, поступово взагалі зникають з ефіру. Переважно, це стосується сатиричних жанрів. Памфлет, фейлетон на телебаченні стають виключною рідкістю, як, втім, і в газетах. І справа тут, може бути, не тільки і не стільки в диктаті редакцій, скільки в незатребуваності аудиторією. Сатиричні жанри були незамінні в умовах, коли про те чи інше негативне явище соціального характеру не можна було писати і говорити прямо. Можливість відкритої критики залишає алегоричним форми за межами інтересів читачів і глядачів.

Жанрова система рухлива і змінюється залежно від різних чинників: потреб аудиторії, появи нових технологій і технічних засобів, моди і масової культури. Зміна умов функціонування сучасного медіаринку, зміна медіаформатів, концепцій та інтересів аудиторії неминуче призводить до змін в

методах журналістської творчості. Це стосується також і жанроутворюючих ознак, основних характеристик текстів засобів масової інформації.

Дослідниця Л. Шестьоркіна відзначає, що аудиторія потребує оперативного оновлення контенту, його коментування, а журналісти прагнуть урізноманітнити випускаючі медіапродукти, тому з'являються нові жанри – жанри універсальної журналістики [91, с. 130].

Прояв цих жанрів стає актуальним і для телемовлення. Варто зазначити, що процес розмивання жанрових меж, зміни в основній жанровій палітрі був позначений ще в середині 1970-их рр. В. Ученовою. Жанри прагнуть до взаємозбагачення, що є наслідком ускладнення відносини людини до світу, внутрішніх перетворень суспільства і окремо взятого журналіста. Цей процес відбувається і в теперішній час [80, с. 25].

У сучасних дослідженнях засобів масової інформації вчені продовжують відзначати зміни в формально-змістових характеристиках журналістських жанрів. У такому випадку і виникають нові гібридні жанри на межі трьох великих груп: інформаційної, аналітичної та художньо-публіцистичної.

Тексти телевізійних інформаційних програм зазвичай супроводжуються екранним зображенням. Зображальні компоненти телевізійних інформаційних програм також мають передусім комунікативний характер, логічно поєднуються з інформаційним текстом, допомагають створити цілісний образ події/

Багаторівневість телевізійного тексту визначається через створення первинного тексту – сценарію, який перетворюється на телевізійний дискурс, що є результатом творчої діяльності учасників комунікації. Текст-сценарій – це ніби застиглий скорочений дискурс. У телевізійному дискурсі повною мірою виявляються допоміжні звукові засоби, що супроводжують мовлення – гучність, діапазон модуляції голосу, специфічне експресивно-емоційне забарвлення, а також жести, міміка, ситуація мовлення та інші фактори, що супроводжують мовне спілкування. Оскільки дискурс утверджується в системі комунікації здебільшого через поняття «текст» і «мовлення», то в ньому в

повному обсязі знаходять свою реалізацію всі текстові категорії: цілісність, дискретність, інформативність, зв'язність, континуум, референційність, антропоцентричність та інтертекстуальність.

Дослідник З. Дмитровський класифікує жанри телевізійного простору за тематичними, структурно-композиційними та стилістичними ознаками.

За тематичною ознакою виділяються такі жанри та їх різновиди, які розглядаються як складні мовленнєві події: теленовини, телеогляд, фільм на ТБ (художній фільм, документальний фільм, драма, мелодрама, бойовик, комедія, пригоди, триллер, жахи, детектив, еротика), телесеріал, телеспектакль, мультиплікаційний фільм (мультфільм для дітей, мультфільм для дорослих), телеінтерв'ю (портретне інтерв'ю, тематичне інтерв'ю, змішаний тип інтерв'ю [портретне + тематичне]), телерозслідування, телереклама (політична, комерційна, дебют), теледебати, телешоу (ток-шоу, реаліті-шоу, ігрове шоу, комедійне шоу), телегра, телевікторина, телеекстрим, телеподорож, телеклуб, телеінструкція, телешоп, телегороскоп, телелотерея, телешкола, музика на ТБ (музичний концерт, музична програма, музичний конкурс і т. д.), спорт на ТБ (Олімпійські ігри, Чемпіонат, Кубок та ін), патріотична програма, програма про здоров'я, науково-популярна програма, пародійно-гумористична програма, кулінарна програма [25, с. 84 – 85].

Сьогодні на телебаченні все більш розширюються інтерактивні процеси, це вже не звичайна лист-заявка телеглядача з проханням показати фільм або поставити пісню, а справжня участь аудиторії у голосуванні, дискусії, концерті (ток-шоу, реаліті-шоу, теледебати, гумористична програма). У такому випадку, вперше в дискурсі, конкретний телеглядач виступає як активний суб'єкт комунікації, особисті характеристики якого цікаві не тільки комунікатору, але й телеглядачу через екран [21].

Структурно-композиційна ознака телевізійного простору представлена більше діалогічними жанрами, до перших з них відносяться: теледебати, ток-шоу, реаліті-шоу, телегра, де жанр розглядається як мовна подія, у якій використовується непідготовлена промова; до других відносять теленовини,

телегороскоп, телеогляд – це дії, в основі яких лежить підготовлена промова. Такі протележні ознаки (спонтанність, неспонтанність, несподіваність, сподіваність) обумовлюють основні відмінності вказаних жанрів теледискурсу.

Розглядаючи телебачення за стилістичною ознакою, виділяють полярні жанри:

- дикторське прочитання тексту офіційної інформації, що характерне для жанру теленовин;
- запис на приховану камеру в звичній обстановці, де людина не попереджена про запис та участь (шоу, телерозслідування) [34, с. 56].

У першому випадку основні ознаки теледискурсу публічність та офіційність, у другому – неофіційність та розмовність. Чим далі, тим більше можна спостерігати на телебаченні розширення та збільшення «вільних» жанрів і скорочення «протокольної» частини телепередач. Це пояснюється підвищенням ефективності впливу телепередач та виникненню нових передач «розмовного» жанру.

Сучасне телебачення характеризується феноменом інфотейнменту, який передбачає включення в матеріал одночасно інформації та розважальних елементів. Подання основної інформації здійснюється в формі розваги. Це явище можна простежити практично у всіх випускаючих телепроектах. В інформаційних програмах елемент розваги спрощує контент і дозволяє аудиторії швидше сприймати його.

Зазначений феномен інфотейнменту пов'язаний з функціями телебачення: інформаційною та рекреативною. Дослідники відзначають, що «телебачення поширює інформацію повніше і швидше, достовірніше і емоційніше своїх попередників» [8], тобто найповніше реалізуючи концепцію інфотейнменту. Рекреативна функція полягає в наданні можливості відпочинку аудиторії. «Рекреація (від лат. recreatio – відновлення) – відпочинок, відновлення сил людини, витрачених в процесі праці» [8].

Телебачення розповідає глядачам про повсякденне життя різних шарів

суспільства, «постійні герої персоніфікують певний спосіб життя і образ думок, стають еталонами моральних цінностей і соціальної поведінки» [38].

Основна ідея інформаційно-розважального контенту – передавати інформацію та факти через гру і розвагу. В такому випадку елемент розваги і шоу дозволяє утримувати аудиторію, залучати більше глядачів і підвищувати рейтинг. На жаль, часто інформаційна складова подібних програм відходить на другий план. Розважальні програми є сьогодні невід’ємною частиною сітки мовлення практично будь-якого телеканалу, а їх відсутність – причина появи певного інформаційного вакууму для аудиторії. Тим не менш, деякі дослідники, незважаючи на активне поширення масової культури відзначають особливу важливість суспільно значущих телевізійних проектів і їх популяризацію [92].

Новинні жанри реалізують одну з основних функцій масової комунікації – інформативну. Новини також мають унікальний формат, відмінний від інших типів медіадискурсу. Під «форматом» ми розуміємо стійке співвідношення формальних ознак і компонентів змісту того чи іншого тексту. Саме інформативна роль новинного дискурсу і вимоги, які до нього висуваються, визначають його універсальну структуру, зміст, мовні особливості та екстралінгвістичні характеристики.

Основним критерієм, що позначає приналежність того чи іншого повідомлення до новинного жанру виступає «новинна цінність», або «новинність» (news value, news worthiness). Саме на підставі новинної цінності телевізійні редактори відбирають повідомлення для ефіру.

Новинна інформація повинна бути релевантною, достовірною, свіжою, значимою та мати новизну. Незвичність та несподіванка у новині виступають як одні з вирішальних. Інтерес телеглядачів також ефективно підтримується за рахунок конфліктності або негативного характеру інформації [65, с. 61].

За дослідженням Т. ван Дейка, основними елементами створення ланцюжка новин є: повідомлення – новини – структури новин – когнітивна обробка і репрезентація структур новин суб’єктами – побудова моделі та оновлення – соціальні репрезентації (сценарії) – виробництво новин – між

групові звязки між журналістами та іншими групами – внутрішньо-інституціональна діяльність – відносини між інститутом ЗМК та іншими інститутами – і останнє, місце інституту ЗМК в історії та культурі [100].

Т. ван Дейк робить висновок, що відтворення журналістами новин-подій – не простий і пасивний процес, а скоріш набір конструктивних стратегій під соціальним та ідеологічним контролем. Кожен журналіст готує новини за власними шаблонами, те ж саме стосується і глядача, який сприймає текст у процесі переробки новини.

Отже, важливим висновком вищезазначеного, є те, що структури та моделі події, яку повідомляють ЗМК підлягають маніпулюванню через зміст самих новин. Оскільки новину створює журналіст або група журналістів, то новина подається під тим кутом, який близький цій групі вкладаючи «преференційне значення» або розуміння події. Важливо зазначити, що програма новин на каналі – це не просто добірка сюжетів на різні теми, не шматки реальності, а цілісна картина дня чи частини дня [20, с. 125].

На сьогоднішній день інформаційно-розважальні програми наявні як на всеукраїнському, так і на регіональному телебаченні. При створенні контенту на місцевому каналі необхідно враховувати два фактори: соціокультурні особливості аудиторії і географічну, економічну і політичну специфіку регіону.

Ще одна особливість регіонального телебачення – це відсутність технічних засобів для створення якісного контенту. Крім того, журналісти виступають універсальними професіоналами, виконуючи одночасно кілька функцій в редакції.

У рамках програмування регіонального телеканалу необхідно звернути увагу на співвідношення передач різного формату, суспільно-політичних програм, документального та художнього мовлення.

Дослідники регіонального ТБ справедливо відзначають не розгалуженість, одноманітність жанрової палітри на телеекрані [7]. Варто зазначити, що основний контент місцевих телеканалів – це програми власного

виробництва. Це пов'язано з тим, що канал прагне витратити на виготовлення контенту якомога менше коштів.

Проте, існують канали, які практично не займаються генерацією медіапродукту. Вони транслюють передачі центрального каналу, або заповнюють сітку контентом, узятим з інших джерел законним або піратським шляхом. Залучити аудиторію можна, використовуючи актуальні тематичні програми, події та факти, які будуть близькі місцевим жителям. Подібні матеріали можуть допомогти ЗМІ виконати організаторську функцію. Однак, дослідники відзначають, що складно довести, що від розуміння проблем регіональний глядач активно залучається до їх рішення «аж до безпосереднього впливу загального розуміння і оцінку того, що відбувається» [62, с. 509].

2.2 Структурно-композиційні особливості інформаційно-розважальних програм на регіональному телебаченні

Структурно-композиційні характеристики інформаційно-розважальних програм на регіональному телебаченні частіше не дуже відрізняються від загальних принципів побудови телепередач. Регіональне інформаційно-розважальне телебачення часто є аналогом популярних всеукраїнських телепередач. Структурно-композиційне рішення цих програм практично ідентично копіює ранкові передачі на всеукраїнських телеканалах.

Зокрема, послідовність і зміст рубрик: побутові поради, інтерв'ю в студії, місцеві новини і інші. Відмінністю регіональних програм є зменшений хронометраж – 20-30 хвилин, мінливість деяких рубрик, концентрація на темах і героях, цікавих місцевому глядачеві. Наприклад, популярна програма всеукраїнського телеканалу «1+1» «Сніданок з 1+1» має аналогічний формат на регіональному телеканалі TV -5 «Ранок з TV-5», ранкове шоу на «UA: Запоріжжя» містить назву «Ранок: Запоріжжя».

Також часто використовуваним форматом інформаційно-розважальної телепрограми на місцевому телебаченні є створення інформаційно-розважальних багатосерійних тележурналів хронометражем від 10 до 30

рекламного характеру. Такі програми не є для телекомпаній складними у виконанні, композиційно вони містять ланцюжок сюжетів, які знайомлять глядачів з життям міста, цікавими особистостями, а також послугами місцевих компаній.

За композицією інформаційно-розважальні передачі на регіональному телебаченні можуть розподіляються на різновиди, що дозволяє:

- розбити весь твір на тематичні частини програми;
- в кожному блоці сфокусуватися на певному питанні;
- логічно вибудувати розділи від зав'язки до кульмінації;
- за допомогою логічних містків надати програмі цілісності [33, с. 152].

Так сформувалося три основних принципи підводки до заголовної теми програми:

- поступова підводка до головного;
- від головного до подробиць;
- на початку – головне, зі збереженням кульмінації історії.

Зараз особливо популярна структура, коли найважливіші відомості розміщені на початку, а решта підносять глядачеві пізніше. Усередині «піраміди» матеріал може компонуватись по-різному. Зокрема, можна виділити основні варіанти композиції:

- головне і найцікавіше, потім подробиці, передісторія, на завершення додаткова інформація;
- головне, а потім опис всіх подій, що відбулися в хронологічному порядку;
- вступ в формі жанрової сценки або приклад з життя, виклад подій;
- завершення з «родзинкою», результати висвітлюються в останньому абзаці. [35, с. 102].

Також композиційно програми можуть бути створені в манері нарису і включати опис вражень, спостереження автора матеріалу, цитати і різні відступи. Інший варіант – це висвітлення ситуації з використанням формату аналітичних матеріалів. В такому випадку на початку програми ставиться проблема, після розкриваються інші думки. Чималу увагу в побудові структури

приділяють кінцівці програми, яка повинна бути особливо запам'ятовуваною, щоб створити ефектне завершення телепрограми [37].

В інформаційно-розважальних програмах ведучий пов'язує інші елементи програми між собою, розвиває сценарій, проводить логічні містки між блоками передачі. Так досягається єдина і цілісна структура програми. Також в розважальних програмах для побудови структури використовуються різні види монтажу: домінантний, обертонний, інтелектуальний, інформаційний. Популярним на регіональних каналах став «полімонтаж», коли на одній площині екрану стикаються одночасно дві або три дії: «монтажні перебивки», «монтажне кріплення», «проходи героя» і т.д. [1, с. 23].

Цілісність телепередачі досягається за допомогою художньої форми і змісту. З цією метою найбільш цікаві епізоди з допомогою монтажу пов'язують в єдину цілісну картину. Яскравою особливістю сучасного телебачення є підбір найбільш драматичних, скандальних і, привертаючих увагу аудиторії, епізодів: бійки, скандали, суперечливі визнання і т.д. Подібні «гострі» епізоди вже довгий час використовуються успіхом в розважальному телебаченні України. Подібні епізоди стали підбирати для своїх розважальних програм і регіональні телеканали, для посилення драматизму своїх телепередач.

Ще один популярний спосіб композиційної побудови програми – це «створення мотиву». Метод передбачає виділення головного епізоду або іншого сюжетного рішення. Їм може бути незвичайна подія або історія, від якої автор зможе динамічно розгорнути сценарій програми, розкриваючи головну тему.

Єдність структури і композиції програми досягається чіткістю побудови текстових блоків. Необхідно співвіднести текстові елементи фактологічного шару інформації з текстовими елементами шару оцінної інформації. Для інформаційно-розважальних програм необхідно дотримуватися пропорції, відповідно до жанрової специфіки матеріалу. Таким чином витримується смислова, стилістична, інтонаційна цілісність знайденого матеріалу.

Структурно-композиційні елементи в створенні інформаційно-розважальної програми мають широкий спектр авторських експериментів.

Однак якщо центральні канали намагаються конкурувати в створенні інформаційно-розважального контенту, щоб задовольнити вимогливий смак сучасного глядача, то регіональне телебачення прагне повторити вже існуючі структурно-композиційні елементи ключових програм рейтингових телеканалів.

Аналіз композиційно-структурних особливостей розважальних телепрограм дозволяє сформулювати основні напрямки розвитку українських регіональних телеканалів. Регіональні телекомпанії, як правило, дотримуються вимог, заданих центральним телебаченням, або створюють більш спрощені версії вже створених програм. Відсутність додаткових бюджетних коштів впливає на наповнення регіональних програм.

Специфіка журналістської діяльності залежить від жанру, мети, концепції та формату того продукту, який він створює. «Трансформація телебачення в умовах конвергенції вимагає змін в творчому процесі виробництва телевізійних продуктів. Нові потреби і інтереси телеглядачів змушують тележурналістів оновлювати візуальні і змістовні елементи матеріалів, технологічні можливості дозволяють використовувати мультимедійні платформи для передачі повідомлень, все більше і більше поширюються інтерактивні форми взаємодії з аудиторією» [82].

Дослідники відзначають, що технологічні ресурси засобів масової інформації безпосередньо впливають на працю журналістів, а також особливості їх роботи [67]. Будь-який телевізійний матеріал – це результат колективної творчості. В створенні інформаційно-розважальної програми беруть участь її автор, провідний (іноді це та сама людина, що і автор), оператор, монтажер, звукорежисер. Якщо програма передбачає внутрішні сюжети, то в їх створенні беруть участь кореспонденти. «Створення програми вимагає специфічних методів і прийомів. Необхідно враховувати особливості телевізійного інформаційного ринку, регіону і конкурентного середовища, специфіку смаків аудиторії регіону, кон'юнктуру в цьому тематичному

сегменті і в побудові сітки мовлення компанії, а також ресурсні можливості для виробництва програми» [93].

Специфіка журналістської діяльності при створенні інформаційно-розважальних програм полягає в підборі теми випуску. Будь-який матеріал повинен відповідати двом завданням: з одного боку, привертати увагу аудиторії і розважати її, з іншого боку, повідомляти щось нове, розглядати незвичайні факти і події. Підбором даних займається автор програми, який складає попередній план майбутнього випуску та збирає необхідну інформацію.

Особлива увага при створенні інформаційно-розважальних програм на телебаченні приділяється вмінню знайти цікаві деталі, незвичайну інформацію, по-новому поглянути на те, що відбувається. При створенні інформаційно-розважальної програми автор дбає про її драматургію і композиційні елементи. Він також вирішує різні режисерські завдання разом з оператором. Журналіст-сценарист інформаційно-розважальної програми як її автор при складанні сценарію вже повинен уявляти всі елементи майбутньої програми: аудіальний і відеоряд, текстовий супровід. У автора передачі повинно бути чітке розуміння телевізійних форматів, особливостей компонування матеріалу і способів його донесення до аудиторії.

Важливу роль в інформаційно-розважальних програмах відіграє ведучий. «У таких програмах ведучий стає провідником головної ідеї телепередачі, окремого її випуску. Він також висловлює різні думки про розглянуту проблему, озвучує набір фактів. В такому випадку ведучому необхідно актуалізувати проблему, робити її значущою не тільки для учасників програми, а й для телеглядачів. Такий ведучий повинен володіти певними особистісними та професійними характеристиками [90].

Дослідниця Л. Шестьоркіна звертає увагу на ще одну важливу навичку тележурналіста – це знання технології правильного ведення передачі. Це означає, що крім загальної журналістської методики, телеведучому необхідно знати прийоми і методи, пов'язані зі специфікою електронних ЗМІ. Це в першу чергу створення відеоряду, оскільки журналіст планує зоровий ряд за схемою:

тема – задум – попередній сценарій – зйомка – остаточний сценарій – монтаж [92].

У дослідженнях В. Шепеля уточнена факторна структура сприйняття образу ведучих новинних програм, зокрема виділено п'ять факторів: «сила образу» (пов'язана з популярністю ведучого), «динамічність образу», «імідж ведучого», «дружність / напруженість» і «чуйність» [89].

Ці категорії також важливі при вивченні специфіки журналістської діяльності при створенні інформаційно-розважальної програми. Для телеведучих регіональних телеканалів вони також актуальні.

Дослідники відносять до важливих характеристик ведучого інформаційно-розважальних програм:

- зовнішність ведучого, оскільки вона повинна підпадати під стандарти краси більшості аудиторії, бути приємною і викликати довіру;
- поведінка – необхідно триматися вільно і спокійно, але залежно від формат програми бути активним і виразним;
- мовлення необхідно дотримуватися вимоги щодо манери говоріння – чітка дикція, дотримання норм літературної мови і мовним стандартам, правильне інтонування, невеликий елемент акторської гри для більш точного донесення інформації [88, с. 230].

Добираючи інформацію та формуючи програму, редакційні колективи дають можливість глядачеві побачити та зрозуміти залежність одних подій від інших. Єдність усіх журналістських матеріалів, які утворюють цілісну структуру складеного інформаційного тексту програми, є вищим рівнем професійної майстерності журналістів.

Інформаційна програма явище складне, і зрозуміти його сутність можна лише проаналізувавши композиційно-змістові типи його складових частин. Оскільки текст інформаційної програми окремо формують тексти трьох різновидів, він є складеним. Кожна частина цілісної інформаційної програми виконує певну функцію. Аби зрозуміти дискурс інформаційних програм,

детальніше розглянемо композиційно-змістові типи складових частин інформаційного тексту.

Текст ведучого інформаційної програми (новинного випуску) об'єднує та представляє у собі журналістські матеріали, які створюють цілісну програму із логічним початком, розвитком та кінцем. Е. Багіров зазначає, що «телепрограма – це відтворення дійсності, і, водночас, її тлумачення. Телеглядач бачить не об'єкт, а його модель. Але модель, що сприймається здебільшого так, як ніби це був сам об'єкт» [5, с. 93]. По-друге, в тексті ведучого міститься інформація про новину, для висвітлення якої достатньо кілька речень і навіть не обов'язково робити сюжет. Ця новина може бути пов'язана з основним фактом наступного сюжету. Текст ведучого зв'язує між собою журналістські матеріали утворюючи єдиний інформаційний блок.

Тексти ведучих програм також можуть виконувати функцію підводки, але й утворювати повноцінний міні-сюжет (ВМЗ). Такі матеріали мають відеосупровід, однак, на відміну від сюжетів, інформує глядачів у них не журналіст, а ведучий програми. Міні-сюжети за обсягом, як правило, не перевищують 6–7 речень. У такому випадку до ВМЗ можуть додаватись синхрони (короткі коментарі героїв). Використання міні-сюжетів економлять час і збагачують програму більшою кількістю інформації.

Після завершення сюжету в тексті ведучого може бути подана додаткова інформація про розвиток події («відводка»). «Відводка» може містити факти, що розповідають про резонансну подію, яка розглядалася у сюжеті; факти, які стали відомі вже після виходу в ефір («найсвіжіші факти»), деталі та уточнення.

Текст журналістського сюжету становить найбільший відсоток (60–70 %) від загального обсягу тексту цілісної інформаційної програми та містить значний обсяг інформації. Як правило, у програмі новин хронометражем 25–30 хвилин міститься 6–8 сюжетів. Кожен сюжет складається безпосередньо з журналістського тексту, а також з синхронів. Їх може бути від одного до чотирьох у кожному матеріалі. Деякі сюжети містять матеріал, що презентує сам журналіст, однак, їхня кількість невелика [50, с. 17].

Синхрон певним чином перериває тканину самого сюжету, однак є і своєрідним місточком, перекинутим від одного інформаційного факту до іншого. «Синхрони» розставляють важливі акценти у матеріалі журналіста. Вони містять коментарі, пояснення, висловлення певних думок, іншу інформацію, яка доповнює картину події.

Відомий медіадослідник С. Муратов дав визначення новин – «продукт організованого виробництва, яке передбачає практичну точку зору на події з метою зв'язати їх воедино, сформулювати прості й ясні твердження щодо їхнього зв'язку». Наголосимо на словосполученні «зв'язати воедино». Воно відображає сутність такої характеристики інформаційних новин, як цілісність. Вона створюється завдяки різним прийомам та методам [52, с. 96].

Програма – це єдиний і цілісний твір, оскільки презентовані в ній матеріали – це події, що сталися протягом дня і мають достатньо різні теми. Саме об'єднання різноматичних подій і характеризує програму як цілісний твір. Інформаційна програма – картина певного дня. Створення композиційної цілісності інформаційної програми змушує її авторів групувати інформацію таким чином, щоб матеріали, поєднані тематичними зв'язками чи подієвими атрибутами, спільністю імен учасників новини тощо, стояли поряд. Таке компонування інформації полегшує її сприйняття глядачами, оскільки матеріал із хаотичного перетворюється в упорядкований, а це допомагає його запам'ятовуванню.

Критерії цілісності інформаційної програми:

1. Поєднанню матеріалів сприяє також спільність подієвих атрибутів (певні предмети, про які розповідається у різних матеріалах). Вони потрапляють у різне оточення, аналізуються та розглядаються з різних точок зору. Єдність матеріалів у програмі стає можливою також завдяки повторюваності імен учасників сюжетів, що створює не лише зовнішню єдність, а й спільне тло для сукупності інформації.

2. Спільність географічних *назв*. Інформація групується таким чином, щоб матеріали про події в одній країні стояли поряд (у матеріалах фігурує назва

країни, назва міст, селищ, містечок, місцевостей, областей і тощо). Текстовий зв'язок можна спостерігати не лише всередині програми, а й між різними інформаційними випусками на окремо взятому каналі [46].

Верстка – вирішальний етап створення інформаційної програми. Це процес, який включає відбір матеріалів та структурування випуску, тобто розстановку повідомлень у певній послідовності. В. Цвік зазначає: «Поняття «верстка» прийшло на телебачення з журналістської практики друкованих видань, де з самого початку позначало «композицію» – підбір та розташування матеріалів на певній просторово виділеній площі, та оформлення – орієнтуюче виділення матеріалів для швидкого, чіткого та точного сприйняття користувачем інформації» [85, с. 256]. На телебаченні композиція чи верстка також є складним творчим явищем.

Інформаційні матеріали лише на рівні аналізу можуть розглядатися самі по собі. Насправді, кожен з них існує для того, щоб доповнити, розширити, поглибити актуальну картину подій в країні та світі, створити повноцінний образ одного дня планети. Опинившись поряд, інформаційні матеріали набувають нових змістів. Тому верстка є реальним інструментом впливу на сприйняття аудиторії.

Створюючи матеріал, журналіст зобов'язаний з'ясувати першопричину того явища, яке відбувається в суспільстві й є основою сюжету. Пошук зв'язків між різними явищами та подіями повсякденного життя дозволяє журналістові утримувати увагу глядачів. Це добре помітно саме під час аналізу цілісної програми новин, яка допомагає відобразити цілісну картину процесу, що може виявитися суспільно значущим.

Важливим складником форми журналістського твору, компонентом структури інформаційного тексту є композиція. Текст цілісної інформаційної програми формується з трьох складників: 1) текст сюжету; 2) текст ведучого інформаційної програми; 3) текст інтерв'ю.

Характеристикою складеного тексту інформаційної програми є дискурс – взаємопоглиблення, взаємодоповнення, взаєморозуміння сукупності текстів, які

формують інформаційну програму (текст сюжету, текст ведучого інформаційної програми, текст інтерв'ю) [87, с. 139]. У тексті інформаційної програми задіяні різні учасники, які викладають свій погляд на певні події. Ведучий у кадрі подає головний факт, а основне інформаційне повідомлення спостерігається в чистому вигляді лише в повідомленні про головний факт, усе інше – це нашарування додаткової, допоміжної інформації. На форму подання основного факту впливають різні суспільні погляди, бачення, епохальні впливи. Тому за своєю формою телевізійна інформаційна програма як складений текст є виявом дискурсу. Ми спостерігаємо формування дискурсу вже на нижніх рівнях осмислення інформації. Ведучий програми повідомляє про подію, текст журналіста інтерпретує її розуміння.

Головний зміст інформаційного повідомлення передається через складники телевізійної інформаційної програми, які водночас є компонентами певного дискурсу.

Верстка телепрограми – дієвий інструмент впливу на суспільну свідомість. Розташування тематично різних матеріалів майже ніколи не буває випадковим: або вони доповнюють один одного, або створюють певний інформаційний контраст [88, с. 86].

Кожен сюжет представляє глядачам певну інформацію. Утім, цілісну інформаційну картину доби (усіх важливих новин, відомих на дану хвилину) може скласти лише інформаційна програма. Вона повинна створювати враження цілісного твору.

Таким чином, основними компонентами створення новинного дискурсу є тісні нерозривні зв'язки між частинами інформаційного тексту, які вибудовуються шляхом попереднього аналізу матеріалів журналістами і вдалого компонування інформаційних сюжетів у телевізійному випуску новин.

Головним атрибутом кожного сюжету є його назва. Реципієнт сприймає текст сюжету через заголовок, який в концентрованій формі передає основну тему чи ідею тексту, збуджує активність адресата до нової, додаткової

інформації. Тому, на нашу думку, про заголовок можна говорити, як про невід'ємний елемент телевізійного дискурсу.

Заголовок свідомо впливає на сприйняття тексту. Це викликає в реципієнта почуття чекання, що забезпечує ідентифікацію тексту. Якщо заголовок викликає зацікавленість, тоді і текст сюжету викликає зацікавленість, якщо ж ні, тоді текст залишається поза увагою глядача. У такому випадку сюжет слугує в якості фону.

Заголовок – це елемент комунікативного зв'язку між адресантом і адресатом. Інформація, яку містить заголовок, мусить реалізуватися в тексті засобом відтворення його інформативного поля. Заголовок – це схема дискурсу, що характеризується антропологічними, культурологічними, етнографічними та іншими чинниками, здатна викликати асоціації в уявленні та свідомості реципієнта: «особистість комуніканта + форма й зміст повідомлення + особистість реципієнта» [69, с. 267–268].

Отже, програма – це єдиний і цілісний твір, оскільки презентовані в ній матеріали – це події, що сталися протягом дня і мають достатньо різні теми. Саме об'єднання різнотематичних подій і характеризує програму як цілісний твір. У свою чергу першочерговим у зверненні уваги глядача на сюжет є заголовок. Заголовок – це елемент комунікативного зв'язку між адресантом і адресатом. Тому можна говорити, що заголовок – це важливий компонент новинного дискурсу поруч із контентом телевізійної програми чи сюжету.

РОЗДІЛ 3

ІНФОРМАЦІЙНО-РОЗВАЖАЛЬНИЙ КОНТЕНТ РЕГІОНАЛЬНОГО ТЕЛЕБАЧЕННЯ: РЕЖИСЕРСЬКА ТА ЖАНРОВА МАЙСТЕРНІСТЬ

3.1 Інформаційно-розважальні програми в запорізькому телепросторі

Інформаційні жанри на телебаченні слугують оперативному висвітленню подій, що сталися протягом дня. Від їх актуальності, структури та відеосупроводу залежить рейтинг телеканалу, його пріоритетність серед широкого спектру засобів масової інформації.

Вибір жанру залежить від об'єкту/суб'єкту відображення, мети та засобів реалізації. Такі характеристики дозволяють обрати найоптимальніші шляхи представлення інформації на телебаченні.

Розважальні програми необхідні для встановлення комунікативного контакту вранці, наприклад ранкові шоу, для рекреації, і для розширення загального контенту телеканалу.

Запорізький телевізійний простір містить низку програм інформаційно-розважального характеру. Регіональні телеканалами «ТВ-5», «Алекс», «Телеканал Z», «Громадське ТБ Запоріжжя» та телерадіокомпанія «Суспільне: Запоріжжя» презентують розмаїття тем, проблем та подій в межах програм. Ці мас-медіа переважно містять синтез інформаційних та розважальних програм протягом дня.

«Телеканал Z» чітко окреслює однотипний контент – інформація про міські, всеукраїнські та світові події, даючи можливість глядачам самостійно зробити висновки про тих чи інших людей, процесів, подій або явищ. при позиціонуванні на сайті. Новинні блоки є провідним жанром на телеканалі, за допомогою яких оперативно та об'єктивно висвітлюється події.

Інформаційні новинні жанри «Телеканалу Z» розподіляються в рубриках зокрема: «Місцеві новини», «Політичні новини», «Новини культури», «Новини спорту», «Прес-факт». Відповідно виробнича дільниця «Муніципальна телевізійна мережа» здійснює діяльність по створенню і виходу

в ефір програм, які висвітлюють діяльність органів місцевого самоврядування, актуальні події соціально-економічного та культурного життя міста Запоріжжя.

Новина як провідний жанр інформаційного простору на «Телеканалі Z» окреслює події з культурного життя Запоріжжя, мистецького спрямування, що покликані задовольняти й емоційні потреби глядацької аудиторії, сформувати естетичний смак.

Чітку та розгалужену класифікацію програм містить телевізійний простір ТРК «Алекс». Зокрема, 8 розважальних програм: «Найкращий день - Сьогодні», «Смачного», «Алекс. Афіша», «Лабораторія дизайна», «Линія стиля», «PRO Авто», «Караван-експерт», «Назад у майбутнє» та 7 інформаційних програм: «Алекс спорт», «Добро пожаловаться», «Коефіцієнт довіри», «Коммуналка», «Люди, події, факти», «Алекс. Спорт. Підсумки», «Територія аргумента».

Телерадіокомпанія «Суспільне: Запоріжжя», будучи представництвом Національної суспільної телерадіокомпанії України в Запорізькій області, враховує задоволення інформаційних потреб суспільства, залучення громадян до обговорення та вирішення найважливіших соціально-політичних питань, забезпечення національного діалогу та для сприяння формуванню громадянського суспільства. Має в структурі 10 інформаційних програм. Щоденна інформаційна програма «Новини», розповідає про події соціально-політичного, економічного та культурного життя Запорізького регіону – оперативно, збалансовано, неупереджено. Об'єднує багатонаціональну країну програма «Ранок. Запоріжжя». Випускають унікальний для регіону контент, при цьому інформують про досвідом усієї країни. Інформаційно-розважальна програма дозволяє позитивно налаштуватися на новий день. Діалогічну форму має програма «Тема дня», під час якої ведучі розв'язують проблеми, які хвилюють жителів Запорізького регіону, знаходять компроміси. За участю експертів, представників влади та громадськості глядач отримує відповіді на гострі запитання. Тижневик про культурне життя Запоріжжя та області «Рефрен» розкриває найяскравіші арт-події, прем'єри та проекти сучасного та класичного мистецтва. Програма «Звіти заживо» – це зустріч у прямому ефірі з

представниками влади - міської чи обласної. Вони звітують і відповідають на запитання журналістів та громади. Проект покликаний змінити застарілий формат звітування посадовців на інтерактивне інтерв'ю. Поставити запитання з актуальних тем можна завчасно в соціальній мережі Facebook за хештегом #Запитай_(прізвище посадовця) та за телефоном прямого ефіру (061)2390219 або (073) 159 9193. Економічна інформація, презентована в «Дебати Запоріжжя». В студії лунають коментарі, роз'яснення гостей студії, спеціалістів різних галузей народного господарства стосовно шляхів успішної реалізації останніх законодавчих актів вищих органів державної влади, відображає відносини людей у процесі матеріального виробництва. Включає відомості про господарську діяльність, стан економіки, про державне регулювання економічних процесів. Дозволяє слухачам бути економічно та фінансово обізнаними. Популярною інформацією в українському суспільстві є новини про безробіття, підвищення заробітної плати, комунальних тарифів, розміру заробітної плати. Ця тема в Україні зараз дуже актуальна.

В ефірі «UA: Запоріжжя» простежуємо наявність інформаційного жанру ток-шоу, який реалізується в межах програми «Виборчий округ. Співбесіда». За допомогою діалогічної форми в прямому ефірі порушуються проблеми економічного, політичного напрямку, хід позитивних змін у різних сферах діяльності. Глядач таким чином може спостерігати та бути віртуальним учасником громадського обговорення актуальних суспільних проблем та вивчення громадської думки про шляхи їх розв'язання. Найчастіше журналісти обирають обговорення питань інформаційної безпеки країни, протидії інформаційній агресії з боку Російської Федерації, об'єднання української нації довкола незалежності та соборності України.

Інформаційний суспільно-політичний проект «Виборчий округ» дозволяє налагодити якісний діалог між народним депутатом та його безпосереднім виборцем, а також надати аналіз професійної діяльності депутата. Під час програми подається аналітика активності та ефективності роботи народного

обранця, звучать запитання від експертів та політичних опонентів, що ґрунтується на обіцянках і реальному їх виконанні та від мешканців округу.

Щомісяця виходить програма «Квартирник» упродовж якої звучать виступи місцевих музикантів наживо у студії суспільного мовника Запоріжжя. В студію запрошують гурти та сольних виконавців, аби вони представили свою творчість тим, хто завітає на квартирник. Щонеділі в ефір виходить програма «Козацька звитяга» – це цикл з 12 окремих випусків у новому форматі, з новими ведучими та новими ідеями. У програмі досліджуються відомі факти, забуті легенди, сенсаційні гіпотези з життя прадавнього Степу, який деякі вчені називають колискою цивілізації. Також у програмі показані унікальні прийоми, завдяки яким люди виживали у давні часи. І запорозькі козаки, як знані воїни та розвідники, використовували ці методи виживання в умовах постійної війни.

На телеканалі об'ємні аналітичні матеріали поєднуються з новинними блоками і журналістськими коментарями. Сукупність усіх матеріалів створює детальну картину того, що відбувається в Україні та Запорізькій області. Це впливає на інформування аудиторії, як одну з основних цілей аналізованої телекомпанії. Оскільки періодичність новин дозволяє оперативно реагувати на події, ключовою метою залишається показ реальних подій.

Інформаційні випуски, що транслюються на телеканалі різноманітні за своїм охопленням. Одним із ключових аспектів є висвітлення політичної інформації.

При окресленні політичних аспектів служба новин здебільшого зосереджує увагу на політичній ситуації в країні та світі, тобто на діяльності, яка має суспільну важливість. Тому до групи політичних новин здебільшого входять інформаційні повідомлення, що пов'язані з діяльністю держави, її урядових установ і осіб, які здійснюють урядові функції (наприклад, народні депутати).

В інформаційних блоках на політичну тематику служба новин «UA: Запоріжжя» здебільшого акцентує увагу глядачів на найважливішому – результатах політичних подій, суті політичних документів, політичних оцінках

у ставленні до тієї чи іншої події. У цьому випадку глядачам з першої фрази стає зрозуміло, яка політична ситуація в країні та світі.

Телеканал обрав інформаційну модель розвитку, тому прерогативою є увага до окреслення діяльності засідань уряду, міського голови, членів постійних комісій з різних питань суспільства, відвідування заходів заступників міського голови та ін. Безперечно, що це пов'язано зі специфікою телеканалу. Кожен випуск новин містить інформацію про діяльність міської влади, депутатського корпусу, засідань спеціальних служб та окремою складовою інформаційних випусків є культурне життя м. Запоріжжя.

Такий контент дозволяє бути проінформованим про діяльність міської ради та різних структур в м. Запоріжжя та країни, дозволяє заглибитися в політичні питання. Глядач спостерігає за перебігом суспільних подій в державі та місті, а ознайомившись з офіційними даними в спеціальних програмах, бути озброєним в інформаційній державній сфері.

В межах соціального підходу інформаційний програми телеканалу відображають дії в суспільному житті країни та м. Запоріжжя. Переважно увага акцентується на культурному, спортивному, історичному, географічному аспекті населення. Журналісти не оминають уваги екологічної та релігійної сфери.

Найбільшу кількість інформаційних програм простежуємо на регіональній телекомпанії «Алекс», які торкаються різних проблем та тем. В структурі телеканалу функціонує 19 інформаційно-розважальних проєктів.

Інформаційна програма, яка побудована у жанрі коментаря реалізується під назвою «DE JURE. С точки зрення закона» – це унікальний соціальний проєкт телеканала «Алекс».

Журналістка Ольга Лебедева пропонує глядачам отримати інформацію на такі запитання: «Атакують колектори?», «Проблема з депозитом?», «Необхідно оскаржити право власності або отримати аліменти?», «Хочете захистити свої права в сфері житлово - комунальних послуг?», «Не знаєте процедуру відшкодування збитків?»

У прямому ефірі можна безпосередньо отримати кваліфіковану, професійну юридичну допомогу, дізнатися алгоритм вирішення наболілої проблеми і відстояти свої законні права. Унікальний соціальний проект юридичної швидкої допомоги тільки на телеканалі «ALEX».

Ведуча – Ольга Лебедева, професійний журналіст, має ступінь магістра та загострене відчуття справедливості, може поставити незручні питання та домогтися на них відповідей від представників влади, відповідальних структур та організацій.

Постійний експерт – Іван Черкашин, експерт юриспруденції, адвокат, арбітражний керуючий, керівник юридичної фірми. Багаторічний досвід дозволяє йому відповідати на будь-які питання телеглядачів, давати ефективні поради та дієві алгоритми захисту своїх прав.

Багато людей стикаються з різними проблемами, вирішити які самотійно не в силах. Соціальний проект «DE JURE. З точки зору закону» дає можливість кожному за поріжцю отримати безкоштовну юридичну консультацію on-line. Завдання команди – популяризувати розвиток нового активного юридично грамотного суспільства. До студії запрошують представників влади різних рівнів, управління соцзахисту, військкоматів, пенсійного фонду, банків, комунальних підприємств, департаменту освіти, управління транспорту. Під час ефірів журналістка подає відповіді на хвилюючі питання телеглядачів, доносить інформацію, що у кожного українця є не тільки обов'язки громадянина, але і право знати свої права та відстоювати їх у законний спосіб.

Інформаційний жанр – репортаж простежується в програмі «Линія стиля». Ця програма про моду, стильних людей, модні тенденції в світі і в нашій країні. Програма створена з метою, донести глядачеві новітні тенденції розвитку моди і довести, що стиль і мода невід'ємна частина діяльності сучасної людини.

Пізнавально-інформаційна програма «Линія Стилю» розрахована на жіночу аудиторію, які прагнуть бути в тренді, знати про всі косметичні та

косметологічні новинки, модні тенденції. Для тих, хто піклується про свою зовнішність та про своє здоров'я.

Щотижня журналістика пропонує огляд дизайнерських новинок, мейк-ап-трендів, захоплюючих історій краси зірок.

З програми жінки отримують найсвіжішу інформацію про індустрію краси: салони, фешн-студії, шоу-руми, жіночі медичні центри.

Програма «Линия стиля» пропонує огляди одягу працює з українських дизайнерів, знайомить з відомими брендами і шедеврами від кутюр, відвідує різні виставки пов'язані з новими модними трендами, тісно співпрацює з інтер'єрними, косметичними та перукарськими салонами. Інформаційний проект «Линия стиля» розрахований на український менталітет і залучає досить широкий віковий діапазон глядачів – від 15 до 50 років. На сьогодні нараховується понад 400 репортажів, які презентують різноманітні акценти моди й стилю.

ТРК «Алекс» єдина в м. Запоріжжя, яка приділяє значну увагу темі здоров'я, медицини, лікування та відповідно має низку проектів з цього приводу. На телеканалі регулярно виходить, наприклад, програма «Лікар online» формує у глядачів медичну обізнаність. І запрошує долучатись до діалогу у прямому ефірі.

Унікальний, за форматом для Запоріжжя, соціальний проект «Лікар online» веде свою роботу, аби сотні містян мали змогу не виходячи із дому отримати гідну кваліфіковану медичну консультацію.

Найкращі лікарі Запоріжжя, ті, що мають значний досвід у своїй роботі, ті, що роблять життя своїх пацієнтів щодня бувають в студії «Алекса».

Відомі запорізькі медики, а також гості міста: кардіологи, хірурги, травматологи, ендокринологи, офтальмологи та багато інших представників фахових спеціальностей готові прийти в студію і поділитись з глядачами телеканалу «ALEX.UA» своїми знаннями, досвідом та, звісно ж, порадами.

Журналісти обрали за основу жанр коментаря від експертів висококваліфіковані лікарі, професіонали в області медицини, які розповідають

про нові технології та методи лікування різних захворювань. Запорізький глядач ознайомився протягом 2019 року з темами онкології, офтальмології, проктології, стоматології, травматології тощо.

Інформаційно-пізнавальним є проект «GoD DoG» про тварин і взаєминах з ними, який побудований у жанрі інформаційного повідомлення. Журналісти обирають найцікавіші теми для презентації глядачам, що стосуються грамотного племінного розведення собак високого класу і робочого розведення на прикладі розплідника німецьких вівчарок «Мотор Січ». В межах жанру подається інформація про основні правила дресури, контактні дані господаря і вихованця, про виставки і змагання для собак, про їх раціон і вигодовування цуценят, питання ветеринарної практики.

Генеральний спонсор проекту – розплідник німецьких вівчарок «Мотор Січ». Вихованці заводчика «Мотор Січ» є неодноразовими переможцями і призерами великих спеціалізованих виставок в Україні, Білорусі та Росії, а також переможцями Чемпіонату світу в різних класах. Цей проект розрахований на спеціальну аудиторію та є корисним лише для тих, хто цікавиться цією темою. Зокрема, упродовж березня-квітня 2019 р. на запорізьких глядачів надійшла інформація про особливий догляд за мопсами, цвергпінчерами, за маленькими цуценятами, їх окрасами, харчуванням тощо.

Отже, запорізьке телевізійний простір насичений інформаційними та розважальними програмами, має широке тематичне наповнення. Кожен із журналістських матеріалів реалізується в межах певного проекту, розташовується у відповідній структурній ієрархії телеканалу. Провідним жанром є новина, яка має найчастішу оновлюваність та найбільшу популярність в загальному контенті. Знаходять своє призначення такі жанри як коментар та репортаж, що створюють емоційне забарвлення, слугують візуальним тлом, доповнюють інформацію фактами, думками, ідеями. Серед діалогічних жанрів превалує інтерв'ю, яке може виокремлюватися в межах найтривалішого проекту.

3.2 Організація режисерської діяльності на прикладі програми «Ранок з TV5»

Режисерська майстерність на регіональному телебаченні включає типологічні ознаки, які дослідники характеризують відповідно до етапів виконаної роботи. Перш за все необхідно зауважити, що режисер реалізує свою творчу діяльність в часі і просторі. Зокрема, програма «Ранок з TV-5» має такі часові межі: виходить по будням з 6.30 до 8.30. Здійснюється в просторі – студії телеканалу. Вона обладнана сучасними технічними засобами (інтерактивним екраном, монітором), декораціями, під світками, меблями, кольорова гамма їх витримана відповідно до стилю і концепції програми.

Майданчик режисерської діяльності передбачає зміну положень, адже простір студії дозволяє рухатися ведучим, обирати нові локації та приймати декілька гостей під час ранкових ефірів. В цьому випадку етапи режисерської майстерності: задум та реалізація здійснені в межах програми «Ранок з TV-5». (рис. 3.2.1.) Також можна наголосити, що задум організації такої програми є прообразом «Сніданок з 1+1», що виходить на телеканалі «1+1».



Рис. 3.2.1. Простір (студія) для реалізації режисерської майстерності

У реалізації задуму режисера превалює зображальність, тобто відтворення засобами режисури зовнішнього чуттєво-конкретного образу дійсності. Це режисерові допомагають реалізувати ведучі, адже від первинного зорового контакту глядача із побаченим буде залежати подальша комунікація, як з телеканалом, так і з програмою.

У межах цієї програми чуттєвість та зображальність забезпечують 3 ведучих: Ганна Редько, Андрій Вавілов та Дар'я Катуніна. Ганна Редько – продюсер департаменту власного виробництва ЗНТРК TV 5, народилася і мешкає в м. Запоріжжя, філолог за фахом (ЗНУ, 2008), у якості ведучої працює вже понад 11 років. 2015 р. – вона автор Національного рекорду України в категорії «Марафони», за найдовше ранкове шоу, яке було проведене у прямому ефірі телеканалу (26 год.)

Дар'я Катуніна в 2009 р. закінчила школу і вступила в Запорізький педагогічний коледж. Відразу після коледжу почала працювати в ЗООШ № 32 вчителем початкових класів. Паралельно навчалася в Запорізькому національному університеті на філологічному факультеті. Вільний час проводить з друзями, займається спортом і просто радіє життю!

Ведучі ефіру знають, що від режисера, як ні від кого іншого, залежить психологічний стан в ефірній студії. Його важливо створити позитивним та доброзичливим, у іншому випадку – всі члени знімальної групи будуть працювати без натхнення та за шаблоном.

Програма «Ранок з TV» - інформаційно-розважальна, а тому завдання режисера – підняти настрій глядачеві, показувати у кадрі усміхнених, позитивно налаштованих ведучих. Але, щоб виправдати інформаційну складову програми, «Ранок» має рубрики «ДТП» та «Соцмережі», які зазвичай наповнені соціально-важливими та нерідко трагічними новинами.

Наприклад, у випуску за 25.10.19 у підводці до рубрики «ДТП» ведучі Даша Катуніна та Андрій Вавілов не посміхалися та мімікою демонстрували, що глядач далі в сюжеті побачить новини сумні та трагічні (Рис. 3.2.2).



Рис. 3.2.2. Приклад реалізації режисерського задуму через чуттєву сферу ведучих

Цей приклад свідчить про злагоджену роботу ведучих та режисера, адже Андрій Вавілов та Дар'я Катуніна змогли реалізувати чуттєво-емоційний задум режисера. Протягом декілька секунд ведучі змінили позитивний, усміхнений настрій на трагічний, журливий.

Інший приклад, ведуча Анна Редько у випуску за 30.10.19 також підводить до рубрики «ДТП», але більш розслаблено та наприкінці легко всміхається. Це її звичка майже у всіх підводках, але тут ми бачимо недомовленість режисера і ведучої перед ефіром щодо інтонації і в цілому подачі такої інформації (Рис. 3.2.3)



«Ранок з TV5» 30 10 2019

Рис. 3.2.3. Приклад нереалізації режисерського задуму

Перед ефіром режисер повинен надає свої вказівки ведучим щодо інтонування підводок та відводок. Адже від них залежить як глядач сприйме новину. Це формує і ставлення до програми в цілому, тому важливо створити довірливі стосунки між ведучим і глядачем. Ведучі інтонаційно показують своє ставлення до події – позитивне, або негативне та співчутливе. Важливо «спілкуватися» з глядачем інтонацією та мімікою. А щоб це виглядало природно – режисеру важливо бачити ефір очима глядача. Заздалегідь передбачати, як глядач поставиться до тої чи іншої новини, та розумно скоординувати дії ведучого.

Не можна оминати увагою такий етап режисерського задуму, як розробка слогану та складових. Вони окреслюються на початку ефіру: «батьківський ранок», «гарний настрій», «свіжі ідеї», «актуальні події», «цікаві історії», «корисні поради», «яскраве Запоріжжя» тощо.

Творчий процес роботи режисера прямого ефіру починається з ознайомлення зі сценарієм. Його опрацювати потрібно хоча б за день до ефіру, щоб режисер завчасно розставив інтонації для підводок і відводок. Хоча, це робота також і ведучих, але режисер, як головна фігура під час прямого ефіру – повинен контролювати всіх учасників зйомки.

Як вже було зазначено, одне з головних завдань режисера – перед ефіром створити творчу та позитивну атмосферу на знімальному майданчику. Режисер програми «Ранок» керує колективом з 13-х людей, і перед початком прямого ефіру кожному з них він повинен дати чітке завдання. Для цього режисер повинен не тільки ознайомитися зі сценарієм, але і вибудувати в уяві повністю готовий випуск: якими будуть підводки та відводки, який ведучий саме яку підводку буде читати, де буде сидіти гість програми, яка тема бесіди з гостем (Рис.3.2.3). Тобто, продумати режисерську експлікацію майбутньої дії.



Рис. 3.2.3. Приклад режисерського задуму розташування гостей в студії

Рис. 3.2.3. Приклад режисерського задуму розташування гостей в студії

На зображенні спостерігаємо приклад розташування гостей в студії, зокрема, задіяна локація на дивані.

Перед ефіром режисер дає вказівки:

- **Інженеру-світлотехніку** – у якій точці та як виставити світло;
- **Звукорежисеру** – яку атмосферу треба створити, щоб підкреслити значимість гостя;
- **Операторам** – які плани найчастіше використовувати, які крупні плани потрібно обов'язково зняти і т.ін/ Наприклад, використання загального плану студії, ведучих та гостя (Рис. 3.2.4);
- **Ведучим** – режисер має до найдрібніших подробиць продумати мізансцену майбутнього випуску: правильно розсадити гостей і ведучих (обирати лише відкриті пози, які будуть схилити гостя до спілкування).

Мізансцена дуже важлива в режисерській роботі. Вважається, що телепрограму, як і виставу, потрібно ставити «для глухих і для сліпих». Тобто, глядач повинен зрозуміти, про що йде мова, навіть якщо не бачить екран телевізора (за допомогою музичного супроводу, інтонації ведучого), або,

наприклад, вимкнув звук на телевізорі (за допомогою крупності кадрів, міміки ті жестів ведучого). Якщо ці дві складові збігаються і «працюють» одночасно – це сприяє найбільш комфортному сприйманню інформації глядачами.



«Ранок з TV5» 07.10.2019

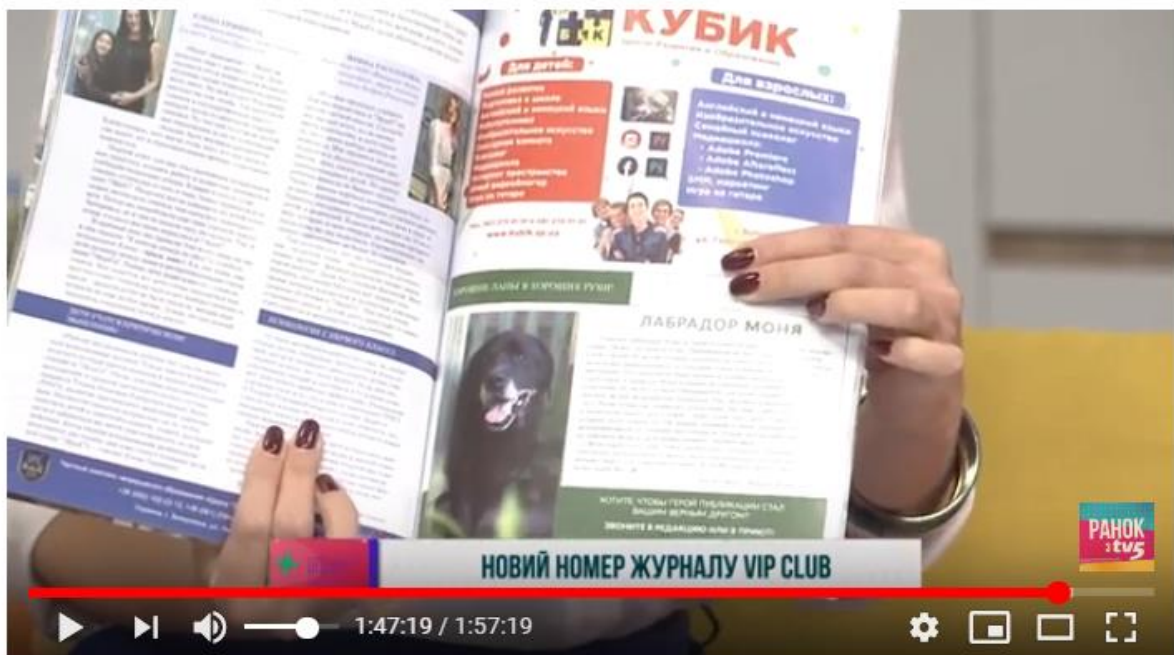
Рис. 3.2.4. Приклад режисерського задуму використання плану студії та гостя

Але які б не були важливі завчасні вказівки режисера знімальній групі – на цьому його робота не закінчується. Вона починається саме під час ефіру. Протягом ефіру режисер також керує всіма членами групи, але найбільше ведучими та операторами. Останнім він вказує, на яку камеру слід переключитись – так режисер створює динаміку ефіру, змінюючи крупність планів.

Наприклад, у випуску за 07.10.19 ведуча Дар'я Катуніна спілкується з гостем програми – головним редактором журналу «VIP CLUB» Ганною Нечипуренко. Ми бачимо відкриту позу ведучої і позитивний настрій гостя. Це свідчить про те, що перед ефіром з гостем поспілкувалися та налаштували на комфортну бесіду. У цьому беруть участь і ведучі, і режисер, який також спілкується з гостями, розташовуючи їх в студії, обговорюючи тему бесіди,

щоб під час розмови в прямому ефірі гість був максимально розслабленим та впевненим.

Тема бесіди – випуск нового номеру журналу. Тому ми бачимо, як режисер використовує багато крупних планів обкладинки та сторінок журналу. Зазвичай, під час бесіди використовуються лише загальний план та середні плани гостя і ведучого, який спілкується з гостем. Але якщо на майданчику є конкретні предмети, які є темою бесіди – оператор під керуванням режисера обов'язково мають показати їх крупним планом. Це завжди доречно, так відеоряд стає більш динамічним та різноманітним. Наприклад, під час програми оператором реалізований режисерський задум – показати крупним планом сторінку з журналу «VIP CLUB» про який велась розмова з головним редактором (Рис.3.2.5)



«Ранок з TV5» 07.10.2019

Рис. 3.2.5. Приклад реалізації оператором режисерського задуму

Інший приклад – випуск за 25.09.2019. Гість програми – інструктор першої домедичної допомоги Владислав Скоба. Тема бесіди – зупинка серця. Зазвичай такі зустрічі з інструкторами передбачають практичну частину – інструктор демонструє, як саме необхідно діяти в тій чи іншій ситуації.

Режисер повинен обов'язково продумати заздалегідь мізансцену, визначити, де саме буде проходити ця демонстрація, дати вказівки світлотехнікам та операторам, в якій точці виставити світло та яким планом показати цю сцену.

Режисер також повинен контролювати хід бесіди – ведучі повинні запропонувати гостю продемонструвати дію, але тільки тоді, коли їм про це в навушник скаже режисер. Без цієї вказівки ведучі повинні продовжувати вести бесіду з гостем і не давати йому покидати своє місце.

У цьому випуску ведуча після 6-ї хвилини бесіди пропонує гостю перейти до практичної частини – це відбулося лише за вказівкою режисера, який вже виставив камери та освітлення для цього.

Далі завдання режисера – контролювати показ крупного плану, адже дії гостя неможливо передбачити і важливо миттєво зреагувати на подальші зміни в кадрі (Рис.3.2.6).



«Ранок з TV5» 25.09.2019



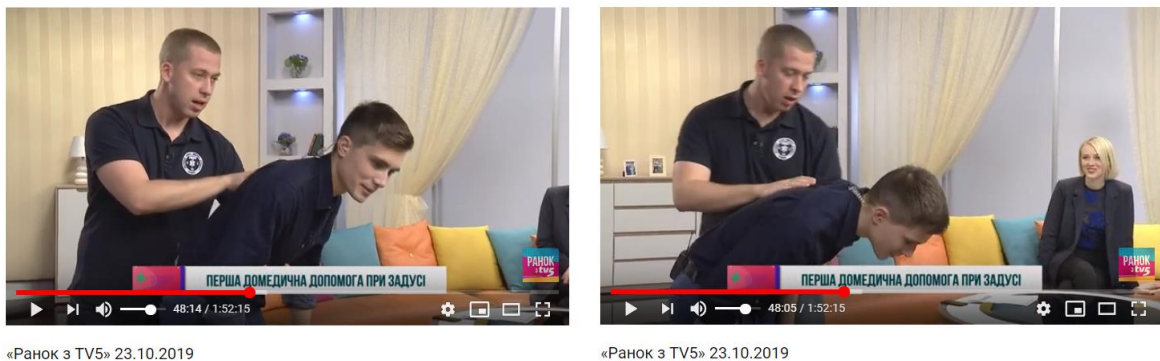
«Ранок з TV5» 25.09.2019

Рис.3.2.6. Приклад мізансцени з крупним планом

Упродовж цього блоку програми спостерігаємо багато крупних планів, які допомагають правильно сприймати інформацію, чітко бачити на екрані те, що відбувається та необхідно запам'ятати або зрозуміти.

У програмі «Ранок з TV5» за 23.10.19 порушена тема «Перша до медична допомога при задусі». До студії був запрошений Владислав Скоба. Режисерський сценарій був ідентичний до попереднього. Під час бесіди здійснена демонстраційна частина, до якої знімальна група була готова.

Ведучий, за вказівкою режисера, запропонував гостю перейти до практичних порад и вивів гостя в центр студії. Але сталася непередбачувана ситуація – ведучий Андрій Вавілов, не маючи належного акторського досвіду, почав грати роль людини, яка вдавилася. Ведуча Дар'я Катуніна, яка за задумом режисера, теж була в кадрі, почала з помітним зусиллям стримувати посмішку. Але тема сумна, і тому режисер спочатку намагався заспокоїти ведучу, а потім і зовсім прибрати з кадру. Тому, сцена була дуже укрупнена і мала лише 2 зміни плану, від чого порушилася динаміка даної сцени (Рис. 3.2.7).



«Ранок з TV5» 23.10.2019

«Ранок з TV5» 23.10.2019

Рис. 3.2.7. Приклад зміни мізансцени при порушенні режисерського сценарію

Також, після демонстрації практичної частини ведучий А. Вавілов в кадрі проводив гостя до свого попереднього місця. В цей час гість продовжував надавати поради глядачам при задусі. Ця мізансцена не була режисерським задумом, тому ведучий намагався перервати розмову та надати можливість (тримаючи за лікоть) повернутися в локацію. Такі дії ведучого здійснені за вказівкою режисера, оскільки виникла потреба терміново змінити мізансцену.

Отже, режисерська майстерність полягає у здатності переходу з загального плану на крупний, зміни мізансцени на фронтальну. Це необхідно для зміни просторового положення глядача: точка зору «з боку» змінюється точкою зору «зсередини» зображуваного простору.

Прямий ефір накладає на режисера високу відповідальність саме тому, що він не має права робити помилок. Ефірні передачі нагадують прем'єри в театрі і

вимагають від усіх учасників зібраності, серйозної підготовки і досить великого досвіду роботи.

Режисерська майстерність вимагає високого професіоналізму, оскільки бувають непередбачувані ситуації їх необхідно вирішити максимально швидко та не порушити єдності та якості програми. Ситуації бувають різні, наприклад, поломка апаратури, в такій ситуації режисер зазвичай дає вказівку ведучим збільшення часу в ефірі і підводки до сюжету зі звичних 20-30 секунд до декількох хвилин.

Дуже часто буває ситуація, коли гість не приходить на ефір. Тоді режисер має миттєво додавати в ефір запасні сюжети та зорієнтувати ведучих, яку підводку, на яку тему та якої тривалості їм потрібно проговорити. Для цього потрібно мати великий досвід роботи, дуже гарно знати рубрикацію програми, тому що замінювати гостей треба певними рубриками, які відповідають блоку та тематиці ефіру (програма має 3 блоки, у кожному блоці певні рубрики за жанром та настроєм, замінювати аби чим не можна). І як би не готовий був режисер до роботи, як би не був написаний сценарій, завжди він має бути готовий до імпровізації, проявити фантазію та проявити свою індивідуальність у вирішенні проблемного моменту. Це додає унікальності результатам його творчості.

Окрім вищезазначених особливостей діяльності режисера існує поняття часового і просторового подання дійсності. У творчості режисера час не тільки об'єкт зображення, а й засіб виразності.

Оскільки структура часу в існує в трьох просторово-часових вимірах, проаналізуємо їх реалізацію в межах програми «Ранок з TV5».

Емпіричний час фігурує в тій реальності, яка служить матеріалом для проекту – використання двох годин ефірного часу призначені для проведення цієї програми.

Далі необхідно наголосити на сюжетному часі, який організовує фабулу ефіру. Проаналізувавши випуск програми 23.10.2019, можна наголосити на тому, що кожні 4-5 хвилин змінюється тематичний блок програми. Кожен

випуск програми починається з огляду ДТП для цього виділено 5 хвилин ефірного часу. Далі 10 хвилин тривав огляд соцмереж, два блоки новин з 18 по 32 хвилину та 1 год 18 по 1 год 27 хвилин. Потім повтор огляду ДТП та соцмереж з 33 хвилини по 44 хвилину. Бесіда з гостем в студії триває протягом 10-11 хвилин, приблизно на 44 хвилині ефіру. На блок про здоров'я виділено 5 хвилин з 55 хвилини по 1 год. Надалі тривають 2 блоки позастудійного часу в рубриках: «Є що згадати», «Це твоє місто» та «Мій улюбленець» для цього режисер виділяє 18 хвилин часу. Після цього двічі ведучі працюють в студії по 5 хвилин. Решта ефірного часу виокремлена для тематичних блоків про життя зірок, корисних порад та зіркових пліток. Завершальна робота ведучих на останній хвилині – побажання для глядачів. Окрім цього, між тематичними блоками протягом 1 хвилини триває реклама.

Режисер розраховує глядацький час відповідно до вимог якісного сприймання інформації, не затримує сприйняття на одному об'єкті, суб'єкті більше 1 хвилини (рекламні блоки), а тематичні блоки змінює кожні 5-7 хвилин. Зйомка ведучих в студії містить низку крупних та віддалених позицій.

Іншим суттєвим компонентом в роботі режисера є рішення просторових задач. Структура простору програми «Ранок з TV5» розподіляється на два компоненти: простір, в якому розташовані об'єкти та площина сцени (екрану). В цій програмі відсутній простір, де знаходяться глядачі. Режисерська майстерність презентована виразністю простору площин. Це обумовлено тим, що режисер прагне досягти єдності знімаючого зображуваного і сприйманого простору.

На екрані ми бачимо лише частину простору, начебто вирізану рамою екрану. «Поле зору» кінокамери (як і телекамери) обмежена рамкою із співвідношенням сторін, як правило, 3: 4. Зображення частини простору, укладену в рамку екрану, видиме в кожен даний момент, називають кадром. Поняття «кадр» охоплює і ще одна ознака - протяжність в часі, тобто тривалість перебування зображення на екрані.

Планом називають масштаб зображення, що міститься в кадрі. Найбільш уживане розподіл планів у програмі «Ранок з TV5»: загальний, середній і великий. Для більш детального аналізу кадрів розподілимо їх на шість видів:

- 1) далекий план (показ ведучих і загального плану студії),
- 2) загальний план (кожен випуск програми починається і завершується показом ведучих в студії повний зріст),
- 3) середній план (гості в студії презентуються в цьому плані, переважно до колін),
- 4) поясний план (якщо ведучих перебуває за тумбою, яка розташована в з правого боку, то використовується цей план),
- 5) великий план (голова ведучого або гостя),
- 6) макроплан (деталь, наприклад очей).

Ще один важливий елемент режисерської діяльності – ракурс, який позначає будь-який кут, утворений оптичною віссю об'єктива і площиною предмета, а також і прямий. Найчастіше в межах цього проекту використовують звичайний і незвичайний ракурс.

Характеризуючи режисерську майстерність, необхідно наголосити на засобах екранної виразності, зокрема використанні видів зйомки. Режисери знімаючи ефіри «Ранок з TV5» використовують такі:

- панорамування – зйомка камерою, що обертається навколо своєї вертикальної або горизонтальної осі; для відтворення руху очей чи голови людини, що стоїть на місці;
- різновид тревеллінга – від'їзд і наїзд (інакше - тревеллінг назад і тревеллінг вперед), коли змінюється кут зору об'єктива і залежна від нього крупність зображення; замість реального наїзду камери використовують оптичний – зміну кута зображення спеціальним об'єктивом;
- траєкторна зйомка – різні поєднання тревеллінгов з панорамною зйомкою.

Не використовується під час ефіру проїзд, або тревеллінг – пересування камери, що знімає фігуру або предмет, коли кут між оптичною віссю об'єктива і площиною предмета залишається під час зйомки незмінним. Це передбачає

проїзд камери вздовж вулиці (горизонтальний тревеллінг) або від землі до даху будинку (вертикальний тревеллінг), рух камери поруч з рухомим автомобілем.

Серед дрібних елементів мови екрану використовується

- наплив,
- затемнення,
- витіснення (або «шторка»),
- подвійна експозиція,
- ковзання (або «мастило»),
- розфокусування. А також використання електронних «спецефектів» під час заставок між тематичними блоками.

Режисура прямого ефіру полягає в тому, що монтаж здійснюється перемиканням камер. При цьому телевізійний режисер діє відповідно до сценарію або імпровізує безпосередньо «в ефірі», що робить його роботу набагато важчою, ніж в кіно. Телеоператори при цьому, виконуючи вказівки режисера, знімають необхідні йому плани і ракурси. На телебаченні не використовуються плани і ракурси, які руйнують відчуття достовірності подій.

Режисура монтажних тематичних блоків з ефірі програми «Ранок з TV5» тяжіє до документального кіно. Тут принцип такий: заздалегідь зняті кадри вибудовуються в певному порядку і комбінуються зі звуком і ефектами. Все це дозволяє реалізувати авторський задум і за допомогою образів довести до глядача інформацію і викликати емоції.

Робота телевізійного режисера проходить в апаратній, обладнаній пультами, здатних перевести звук і зображення моніторами, приладами зв'язку з операторами і асистентами.

Діяльність режисера прямого ефіру на телебаченні полягає в завчасному спланованих і реалізованих діях. Вони поширюються для аудиторії у вигляді соціально-значущої інформації через зображення, а також звукового супроводу (оригінального або комбінованого - шуми, музика, синхронне або закадровий мовне озвучення), здійснене одночасно (безпосередньо) з реальною подією або дією, включаючи спеціально організовану програму і комунікативну діяльність

ведучого. Трансляція здійснюється виключно спеціальними знімальними відповідно до цієї конвенції телевізійними комплексами, з метою забезпечення необхідних юридичних регламентів, а також в інтересах вирішення творчих або програмних завдань (створення відеоархіву, планування повтору). І процесі проведення прямого ефіру фіксується його зміст на каналі Youtube.

У рамках телевізійного проекту «Ранок з TV5» під час прямого ефіру може бути протрансльоване зображення і звуковий супровід не однієї, а декількох подій, що знімаються завчасно на різних майданчиках, які є елементами єдиної сценарної структури (в тому числі і за участю провідних або гостей), а також заздалегідь зняті і змонтовані матеріали (хроніка, відеосюжети тощо), так чи інакше пов'язані з транслуються подією (предметом, темою ефіру). Режисерська майстерність у цьому випадку полягає в необхідності розташувати їх в блоках програми та прив'язати до роботи в студії.

Час програми і час глядача є паралельні і гранично зближені режисером. Це зближення історичного сьогодення, який втілюється програмою, і «особистого» справжню людину біля екрану: їх поєднання і зумовлює специфіку режисерської репрезентації сьогодення.

З усього вищесказаного випливає, що режисерська майстерність прямого ефіру – це процес безпосереднього створення та передачі телевізійного продукту з місця проведення запису в ефір, тобто трансляція сигналу в реальному часі. Особливістю роботи режисера прямого ефіру є неможливість редагування одержуваної інформації, оскільки дані відразу відправляються, що не виключає певної ймовірності транслювання непередбаченої події.

Отже, успіх цієї програми обумовлений точно знайденим іміджем ведучих, відповідним соціальним замовленням, моді, вимогам часу, і настроям в суспільстві. Точно знайденим фірмовим стилем телепрограми, де поряд з вмістом приділяється увага оформленню студії, заставок, символам, атрибутиці, використанню таких важливих чинників впливу, як колір, світло, музика. Імідж ведучих формує тип контакту з аудиторією, оскільки вдало

знайдений імідж - це не тільки успіх у зорової аудиторії, а й частина творчої біографії журналіста.

При сприйнятті провідної інформації в свідомості аудиторії відбувається орієнтація на певні фактори: обдарованість, артистизм, активність, діяльність, організованість, самостійність, об'єктивність.

ВИСНОВКИ

Опрацьована теоретична база дослідження показала, що регіональне телебачення має свої особливості. До них можна віднести близькість до аудиторії, особливу місцеву порядку денного, трансляцію актуальних локальних подій.

Було визначено, що інформаційно-розважальні програми відіграють важливу роль на сучасному регіональному телебаченні. Найчастіше такі передачі утворюють ядро ефіру, оскільки поєднують дві основні функції телебачення: інформаційну і рекреативну. Крім того, вони більше відображають концепцію інфотейнменту – феномена, який активно поширився в медіапросторі. Поєднання фактів з елементами розваги дозволяє залучити якомога більше глядачів до конкретної передачі. Регіональні телеканали дотримуються стандартної композиції, що включає зав'язку, основну частину і розв'язку. Як було відзначено, багато програм спрощують дану формальну структуру і засновують передачі виключно на постановці проблемної ситуації (тези) і аргументах.

Специфіка журналістської діяльності залежить від жанру, мети, концепції та формату того продукту, який він створює. Регіональні телеканали більше сконцентровані на локальні події, тому специфіка їх роботи полягає в ретельному розгляді місцевого порядку денного. Також до особливостей створення інформаційно-розважальної програми на регіональному телебаченні є поєднання автором програми авторської, редакторської та організаційної функції.

Було виявлено, що з часом змінюються способи виробництва контенту і формати його організації. Дослідники відзначають, що регіональне телебачення поступово переходить в інтернет-простір, таким чином залучаючи більше аудиторії.

У теоретичному розділі зазначено, що режисерську майстерність традиційно розглядають у кількох дискурсах: в акторському мистецтві,

тележурналістиці, кіно та театральній культурі. Її специфіка пов'язана з виробленням продукту, що представлений та ретрансльований реципієнтам крізь призму тексту та візуалізації. Режисер реалізовує свій творчий задум за допомогою специфічних засобів своєї професії, і трансформує його в часі і просторі, створюючи твори просторово-часових видів мистецтв. Отже, творчість режисера складається з двох основних етапів: задуму і реалізації (постановки).

З'ясовано, що до складу режисерського задуму входить:

1. ідейне тлумачення програми (її творча інтерпретація);
2. характеристика окремих ведучих, гостей, учасників;
3. визначення стилістичних і жанрових особливостей програми;
4. рішення програми в часі (в ритмах і темпах);
5. рішення програми в просторі (в характері мізансцен і планувань);
6. характер і принципи декоративного та музично-шумового оформлення.

Враховуючи творчі та індивідуальні характеристики, режисуру визначають як творчу, авторську, «драматургічну» діяльність. Для реалізації свого задуму режисер користується цілим комплексом зображально-виражальних засобів, тобто системою історично сформованих матеріальних засобів і прийомів створення художніх образів. У своїй конкретній сукупності і взаємозв'язку зображально-виражальні засоби утворюють художню форму твору мистецтва, що втілюються у змісті.

Основою для реалізації задуму режисера, є ведучі. Вони перебувають в самому центрі сценічних подій. Ведучі – є зв'язком між текстом автора, сценічним рішенням режисера і сприйняттям глядача.

Робота з ведучими, одна з ключових проблем режисури. Існує три типи взаємин ведучого і режисера. Перший – ідеальний, зустрічається досить рідко: повний творчий збіг, спільна творчість і пошук істини. Другий – режисер і ведучий вбачають різні концепції подання матеріалу. І третій, самий прикрий – повний дисонанс поглядів і бажань, коли режисер нав'язує бачення ролі ведучому.

У творчості режисера час не тільки об'єкт зображення, а й засіб виразності. Структура часу в просторово-часових вимірах: емпіричний час – час в тій реальності, яка служить матеріалом для твору; сюжетний час – організація фабули в часі; глядацький час – враховує тривалість сприйняття.

Іншим суттєвим компонентом в роботі режисера є рішення просторових задач. Структура простору розподіляється на три компоненти:

- 1) Простір, в якому розташовані об'єкти;
- 2) Простір, де знаходяться глядачі;
- 3) Площина сцени (екрану) відображає перше і передбачає друге.

Виокремлено три виразні складові режисури: мізансцена, атмосфера та темпо-ритм. Особливість режисерської праці як такої полягає в тому, що режисер створює продукти своєї творчості лише у власній уяві та організаційних діях, використовуючи результати спрямованих ним психофізичних і матеріальних дій інших працівників творчого колективу – фахівців окремих творчих професій і непрофесіоналів: з художником і оператором, композитором, звукооформлювачем, звукооператором та монтажником.

Регіональне телебачення є активним учасником всіх подій місцевого масштабу, воно інформує свого глядача про те, що виходить за рамки можливостей та інтересів центральних каналів у цілому, в редакційній політиці телеканалів відбуваються зміни, які викликані різними факторами: економічними, політичними, культурними та іншими.

Тексти телевізійних інформаційних програм зазвичай супроводжуються екранним зображенням. Зображальні компоненти телевізійних інформаційних програм також мають передусім комунікативний характер, логічно поєднуються з інформаційним текстом, допомагають створити цілісний образ події.

Регіональне телебачення характеризується певними властивостями, які відрізняють його від всеукраїнських каналів. Журналісти регіонального ТБ знаходяться в прямому контакті зі своєю аудиторією і можуть встановити

коротку дистанцію, що впливає на рівень довіри глядачів. Журналіст стає одночасно учасником подій, оскільки регіональна повістка обмежена певною, досить замкнутою територією.

В інформаційно-розважальних програмах автор спирається на класичну композиційну систему: експозиція, зав'язка, розвиток дії, кульмінація, розв'язка. Однак інтереси аудиторії розважальних телепередач трансформують цю структуру, спрощуючи її до трьох аспектів: позначення теми, аргументації, практичної постановки запитання. Також нерідко створюється інверсія композиційно-структурних вузлів, послідовність яких визначається не класичними вимогами, а необхідністю в сильному емоційному впливі на глядача.

У роботі над інформаційно-розважальним контентом журналіст-автор програми виявляється включеним в масовий інформаційний потік. Він використовує різні джерела інформації для створення передачі, застосовуючи вироблені правила аналізу і обробки отриманих фактів, специфіку журналістської діяльності в створенні інформаційно-розважальної програми визначають її жанр і формат.

Запорізький телевізійний простір містить низку програм інформаційно-розважального характеру. Регіональні телеканалами «ТВ-5», «Алекс», «Телеканал Z», «Громадське ТБ Запоріжжя» та телерадіокомпанія «Суспільне: Запоріжжя» презентують розмаїття тем, проблем та подій в межах програм. Ці мас-медіа переважно містять синтез інформаційних та розважальних програм протягом дня.

«Телеканал Z» має інформаційні програми, які розподіляються в рубриках: «Місцеві новини», «Політичні новини», «Новини культури», «Новини спорту», «Прес-факт». Чітку та розгалужену класифікацію програм містить телевізійний простір ТРК «Алекс». Найбільшу кількість інформаційних програм простежуємо на цьому каналі, які торкаються різних проблем та тем. В структурі телеканалу функціонує 19 інформаційно-розважальних проектів.

Зокрема, 8 розважальних програм: «Найкращий день - Сьогодні», «Смачного», «Алекс. Афіша», «Лабораторія дизайну», «Линія стиля», «PRO Авто», «Караван-експерт», «Назад у майбутнє» та 7 інформаційних програм: «Алекс спорт», «Добро пожаловаться», «Коефіцієнт довіри», «Коммуналка», «Люди, події, факти», «Алекс. Спорт. Підсумки», «Територія аргумента».

Телеканал «UA: Запоріжжя», будучи представництвом Національної суспільної телерадіокомпанії України в Запорізькій області, враховує задоволення інформаційних потреб суспільства, тому має в структурі 10 інформаційних програм.

Режисерська майстерність програми «Ранок з TV5» спирається на типологічні ознаки, які дослідники характеризують відповідно до етапів виконаної роботи. Перш за все необхідно зауважити, що режисер реалізує свою творчу діяльність в часі і просторі. Майданчик режисерської діяльності передбачає зміну положень, адже простір студії дозволяє рухатися ведучим, обирати нові локації та приймати декілька гостей під час ранкових ефірів.

У межах цієї програми емоційність та зображальність як складової режисерської майстерності забезпечують 3 ведучих: Ганна Редько, Андрій Вавілов та Дар'я Катуніна. Програма «Ранок з TV» – інформаційно-розважальна, а тому завдання режисера – підняти настрій глядачеві, показувати у кадрі усміхнених, позитивно налаштованих ведучих. Мізансцена дуже важлива в режисерській роботі. Режисерська майстерність полягає у здатності переходу з загального плану на крупний, зміні мізансцени на фронтальну. Це необхідно для зміни просторового положення глядача: точка зору «з боку» змінюється точкою зору «зсередини» зображуваного простору.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Акинфиев С.Н. Жанровая структура российского развлекательного телевидения. *Вестник Московского Университета. Серия 10. Журналистика.* №6. 2008. С. 21-25.
2. Актуальні питання екранної творчості: Колективна монографія. Том перший /Автори: професор, кандидат мистецтвознавства Безручко О.В., професори Мироненко М.О., Олійник М.Д., Полешко С.М., доценти Десятник Г.О., Меленевська О.Б., старший викладач Квасницький О.А.; за участю доктора філологічних наук професора Холода О.М. (КиМУ) та Софієнко М.К. (КНУТКиТ ім. І. Карпенка-Карого)/ Науковий редактор і упорядник кандидат мистецтвознавства, професор Безручко О.В. Під загальною редакцією доцента Десятника Г.О. Київ : Вид-во КиМУ, 2013. 202 с.
3. Анашкина Н. Режиссура телевизионной рекламы. Москва : Юнити-Дана, 2008. 208 с.
4. Ахмадулин Е. В. Краткий курс теории журналистики. Москва : «Март», 2006. 272 с.
5. Багиров Э. Г. Основы телевизионной журналистики. Москва : МГУ, 1987. 304 с.
6. Барманкулов, М. К. Журналистика для всех (общность и специфика жанров печати, телевидения и радиовещания) Алма-Ата : Казахстан, 1979. 320 с.
7. Блинова Э.В. Шаги к пониманию: творческие поиски регионального телевидения. URL : <https://cyberleninka.ru/article/n/shagi-k-ponimaniyu-tvorcheskie-poiski-regionalnogo-tv>
8. Брайант, Дж., Томпсон, С. Основы воздействия СМИ. URL : <https://www.twirpx.com/file/132236/>
9. Вайшенберг З. Новинна журналістика : навч. посіб / З. Вайшенберг ; за заг. ред. В. Ф. Іванова. Київ : Академія української преси, 2004. 262 с.

10. Вальтер фон Ла Рош. Вступ до практичної журналістики : навчальний посібник / За заг. ред. В. Іванова та А. Коль. Київ : Академія Української Преси. 2005. 229 с.
11. Василенко Н. К. Развитие информационных жанров в современных СМИ. Современная журналистика : учеб. для студ. ин-тов и ф-тов журналистики / под ред. В. Ф. Иванова. Київ : Центр свободной прессы, 1999. 687 с.
12. Введение в журналистику: учебник для вузов, обучающихся по специализации «Журналистика» / под ред. Е. Прохорова. Москва : Высшая школа, 1988. 238 с.
13. Великий тлумачний словник сучасної української мови. Київ, Ірпінь : ВТФ Перун, 2001. 1440 с.
14. Ворошилов В. В. Журналістика. Базовый курс : учебник. Санкт-Петербург : Изд-во Михайлова В. А., 2006. 640 с.
15. Гаврилова А.Е. Информационная модель современного портала (на материале портала «kr.ru»). URL : <http://mediart.ru/>.
16. Голядкин Н. История отечественного и зарубежного телевидения: Учебное пособие для студентов вузов. Москва : Аспект Пресс, 2011. 190 с.
17. Горпенко В. Архітектоніка фільму. Режисерські засоби і способи формування структури екранного видовища : у 5 т. Київ : ДІТМ, 2000.
18. Горпенко В. Кіносценарій як специфічна форма організації дії. Київ : ДІТМ, 1999. 22 с.
19. Горпенко В. Монтаж: Кіно. Телебачення. Київ : ІНЕМ, 2011. 163 с.
20. Гоян В. Типові та жанрові особливості інформаційної програми. Київ : КНУ імені Тараса Шевченка, 2001. 340 с.
21. Денискіна Г.О. Телевізійне мовлення в світлі лінгвістики тексту і аналізу URL : <http://refdb.ru/look/2323958.html>.
22. Десятник Г. Основи режисури телебачення і телевізійного кіно. Київ : Вид-во КиМУ, 2011. 298 с.

23. Десятник Г.О. Визначальні етапи історії кіномистецтва і телебачення. Київ : 2012. 293 с.
24. Дженнингз Б. Основы воздействия СМИ. Москва : Вильямс, 2004. 432 с.
25. Дмитровський З. Є. Телевізійна журналістика : навчальний посібник. Львів : ПАІС, 2009. 224 с.
26. Егоров В. Терминологический словарь телевидения. Основные понятия и комментарии. Москва : Аспект Прес, 1997. 49 с.
27. Ершов П.М. Режиссура как практическая психология. Взаимодействие людей в жизни и на сцене. Режиссура как построение зрелища. Москва : Издательство «Мир искусства», 2010. 408 с.
28. Зарва М. Слово в эфире. Москва : Флинта Наука. 2011. 367 с.
29. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості : підручник. Львів : ПАІС, 2004. 268 с.
30. Каппон Рене Дж. Наставни журналистам Ассошіейтед Пресс: професійний порадник. Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2005. 158 с.
31. Катаєв С.Л. Типологічний аналіз аудиторії засобів масової інформації URL : www.nbuv.gov.ua/...sk/.../SC311_09.pdf
32. Кемарская И. Телевизионный редактор: учебное пособие. Москва : Аспект Пресс, 2004. 191 с.
33. Ким М. Жанры современной журналистики. Санкт-Петербург : Издательство В. А. Михайлова, 2004. 355 с.
34. Князев А.А. Основы тележурналистики и телерепортажа. Учебное пособие. Бишкек : Изд-во КРСУ, 2001. 224 с.
35. Колесниченко А. Практическая журналистика. Учебное пособие. Москва : Изд-во МГУ, 2010. 192 с.
36. Коновалов С. Региональные радиоканалы Украины: FM-диапазон. *Маркетинг и реклама*. 2000. Май-июнь. С. 28-35.

37. Кройчик Л. Е. Система журналистских жанров. Основы творческой деятельности журналиста. Санкт-Петербург : Питер, 2000. 289 с.
38. Кузнецов Г., Цвик В., Юровский А. Телевизионная журналистика. Изд. 5. Москва : Книжный дом «Университет», 2005. 368 с.
39. Кузнецов И. Н. Информация: сбор, защита, анализ (учебник по информационно-аналитической работе). Москва : ООО Изд. Яуза. 2001. 374 с.
40. Кулешов Л. Уроки кинорежиссуры. Москва : ВГИК, 1999. 262 с.
41. Купцов А. Мастерство продюсера кино и телевидения. Москва : Юнити-Дана, 2009. 862 с.
42. Лизанчук В. В. Основы радіожурналістики : підручник. Київ : Знання, 2006. 628 с.
43. Мак-Комбс М. Встановлення пріоритетів: мас-медіа та громадська думка. Київ : К.І.С., 2007. 256 с.
44. Маловічко О. Порівняльна характера диктора і ведучого радіопрограм. *Журналіст України*. 2002. № 2 (275). С. 15-17.
45. Мащенко І.Г. Енциклопедія електронних мас-медіа. Т. I : Всесвітній відеоаудіолітопис: навч. посібник. Київ : КиМУ, 2006. 446 с.
46. Мелехова Н. Теоретические подходы к анализу телевизионного дискурса. URL : <http://litterref.ru/polmerpolbewyfs.html>.
47. Михайлин І. Л. Журналістика як Всесвіт : Вибрані медіа дослідження. Харків : Прапор, 2008. 512 с.
48. Михайлин І. Основы журналістики : підручник. Харків : ХІФТ, 2011. 279 с.
49. Моисеев В. А. Журналистика и журналисты. Киев : Дакор, 2002. 400 с.
50. Москаленко А. З. Вступ до журналістики. Київ : Школяр, 1997. 360 с.
51. Москаленко А. З. Теорія журналістики : навч. посібник. Київ : «Експрес-об'ява», 2002. 333 с.
52. Муратов С. Телевизионное общение в кадре и за кадром. Москва : Аспект Пресс, 2007. 202 с.

53. Набрusco В. Це був вдалиий і вчасний експеримент. *Урядовий кур'єр*. 2001. № 28. С. 4-15.
54. Немирович-Данченко В. Рождение театра. URL : <https://www.livelib.ru/author/26906-vladimir-nemirovichdanchenko>
55. Обертинська А. Основи теорії драми та сценарної майстерності. Київ : Вища школа, 1999. 180 с.
56. Олешко В. Ф. Журналистика как творчество : учебное пособие для курсов «Основи журналистики». Москва : РИП - холдинг, 2003. 222 с.
57. Офіційний сайт «UA: Запоріжжя» URL:<https://zp.suspilne.media/>.
58. Офіційний сайт «TV-5» URL: <https://tv5.zp.ua>.
59. Офіційний сайт телеканалу «Алекс» URL: <http://alexua.tv/proekti.html>.
60. Полунаров В. Л. Экономика телевидения и радиовещания: учебное пособие для студентов вузов. Москва : Дашков и Ко, 2004. 192 с.
61. Попов А.Д., Художественная целостность спектакля. URL : <http://teatr-lib.ru/Library/Popov/Nasled1/>.
62. Пронин Е.И., Пронина Е.Е. Человек как субъект и объект медиапсихологии. Москва: Аспект Прес, 2011. 509 с.
63. Прохоров Е. П. Введение в теорию журналистики. Москва : Аспект Пресс, 2003. 368 с.
64. Публіцистика. Масова комунікація : медіа-енциклопедія / за заг. ред. В. Ф. Іванова. Київ : Академія Української преси ; Центр Вільної преси, 2007. 780 с.
65. Різун В. Історія та теорія українського журналістикознавства. Київ : Інститут журналістики КНУ імені Тараса Шевченка, 2005. 232 с.
66. Рэндалл Д. Универсальный журналист. Москва : Национальный Институт прессы, 2000. 343 с.
67. Свитич Л.Г., Смирнова О.В., Ширяева А.А. Влияние новых технологий на характер журналистского труда. URL : http://nammi.ru/sites/default/files/Tezis_2014.pdf

68. Сегер Л. «Как превратить хороший сценарий в великий»; авторизованный пер. с англ. С. Белошников, В. Нахабцев-младший. 2007. 99 с.
69. Серажим К. Дискурс як соціолінгвальне явище: методологія, архітектоніка, варіативність [На матеріалі сучасної газетної публіцистики] : монографія/ За ред. В. Різуна./ Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2002. 392 с.
70. Сметанина С. И. Медиатекст в системе культуры: динамические процессы в языке и стиле журналистики конца XX века. Санкт-Петербург : Издательство Михайлова В. А., 2002. 383 с.
71. Смирнов В. В. Аналитическая журналистика: жанры радиовещания в контексте массовых коммуникаций. Ростов-на-Дону, 2000. 269 с.
72. Станиславский К. С. Работа актера над собой. URL : <https://www.koob.ru/stanislavakij>.
73. Стівенс М. Виробництво новин: телебачення, радіо, Інтернет / Пер. з англ. Н. Єгоровець. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. 407 с.
74. Стрельцов Б. В. Основы публицистики. Жанры : учеб. пособ. / Б. В. Стрельцов. Минск : Университетское изд-во, 1990. 240 с.
75. Суворов А. О. Особенности использования результатов медиаисследований киевского радиоефира. *Маркетинг и реклама*. 2003. № 7. С. 12-26.
76. Тарковский А.А. Уроки режиссуры : стенограмма / К. Лопушанский, М. Чугунова. Москва : ВИППК, 1993. 217 с.
77. Тартаруцький А. Перспективи створення суспільного мовлення в Україні. *Визвольний шлях*. 2005. № 3. С. 22-24.
78. Тертычный А.А. Жанры периодической печати: учебное пособие. Москва : Аспект-пресс, 2002. 272 с.
79. Утилова Н. Монтаж. Москва : Аспект Пресс, 2004. 171 с.
80. Ученова В.В. Современные тенденции развития журналистских жанров. *Вестник Московского университета. Сер. 10. Журналистика*. 1996. №4. С. 20-26.

81. Фрумкин Г. Сценарное мастерство. Кино – телевидение – реклама. – Москва : Академический проект, 2007. 224 с.
82. Хлызова А.А. Обновление системы телевизионных жанров в современных медиаусловиях. URL : <https://cyberleninka.ru/article/n/obnovlenie-sistemy-televizionnyh-zhanrov-v-sovremennyh-mediausloviyah>.
83. Холод О.М. Основы тележурналистики : курс лекцій / авт. та укл. Холод О.; автори: Дмитровський З., Шаповал Ю. Київ : КиМУ, 2012. 107 с.
84. Цвик В. Л. / Телевизионная журналистика: история, теория, практика : учеб. пособ. Москва : Аспект Пресс. 2004. 382 с.
85. Чічановський А. А., Шкляр В. І. Світ інформації: особистість, суспільство, держава (методи і маргіналії) Київ : Слов'янський базар, 1995. 50 с.
86. Чубасов В. Вступ до спеціальності «Кінотелемистецтво» : навч. посібник для студентів I курсу. Київ : КиМУ, 2005. 484 с.
87. Шаповал Ю. Г. Телевізійний репортаж як жанр і метод документування подій суспільного життя. *Телевізійна і радіожурналистика: Зб. наук.-метод. праць*. 2000. Вип. 3. С. 311–317.
88. Шаповал Ю. Г. Телевізійна публіцистика: методологія, методи, майстерність. Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2002. 233 с.
89. Шепель В.М. Имиджелогия. Как нравиться людям. URL : <http://evartist.narod.ru/text9>
90. Шеремет П. Т. Между иллюзией и правдой жизни. Москва : Изд-во РИП-холдинг, 2009. 221 с.
91. Шестёркина, Л.П., Булаева, М.Н. Традиционные и специфические основы формирования системы жанров универсальной журналистики. *Гуманитарный вектор. Серия: Филология, востоковедение*. 2015. №4 (44). С. 129–132.
92. Шестеркина Л.П., Дмитренко, Е.Л. Специфика медиатекстов общественно значимого телепроекта в контексте культурно-просветительской функции телевидения. URL : <https://cyberleninka.ru/article/n/spetsifika>

mediatekstov-obschestvenno-znachimogo-teleproekta-v-kontekste-kulturnoprosvetitelskoy-funktsii-televideniya

93. Шестеркина Л.П., Николаева, Т.Д. Методика телевизионной журналистики: учебное пособие. URL : <http://dedovkgu.narod.ru/bib/shestjorkina.htm#>.

94. Шостак М. И. Репортер: профессионализм и этика. Москва : РИП холдинг, 2001. 96 с.

95. Энциклопедический Словарь Ф.А.Брокгауза и И.А.Ефрона. URL : <http://www.vehi.net/brokgauz/>.

96. Юровский А. Я. Телевидение – поиски и решения: Очерки истории и теории советской тележурналистики. Москва : Искусство, 1983. 215 с.

97. Яковець А. Телевізійна журналістика: теорія і практика : посібник. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2009. 262 с.

98. Яцимірська М. Г. Культура фахової мови журналіста. Львів : ПАІС, 2004. 260 с.

99. Яцимірська М., Драган Н. Медіатекст як продукт журналістської творчості (психолінгвістичний аналіз логічного сприйняття та емоцій). *Вісник Львівського університету. Серія журналістика*. 2007. Вип. 30. С. 267 – 276.

100. Teun Van Dijk. Ideology: A Multidisciplinary Approach. London: Sage, 1998. URL: <http://psyberlink.flogiston.ru/internet/bits/vandijk2.htm>

SUMMARY

Pazyuchenko T. Directing skills on infotainment television. Zaporizhzhya. 2019. 70 pp.

The relevance of the research topic is due to the active development of modern technologies, changing the formats and methods of producing content on television. Such changes need to be tracked and analyzed as they may give some insight into current media trends. Regional television plays an important role in the formation of outlook, information awareness and emotional impact on the viewer in the context of the territorial concentration of the population. For viewers who live in places far removed from cultural and community centers and do not have the financial means to travel, TV channels remain the main source of up-to-date information about the world, as well as one of the available entertainment and cultural education opportunities.

Particularly important in the context of media dissemination through television is a phenomenon of infotainment - the unity of information and entertainment. Therefore, in today's media space, most media, especially in the morning programs, strive to follow the infotainment formula and combine the recreational and cognitive functions of journalism in one media product. Entertainment programs are the basis for modern television, especially when considering regional channels. To create a quality information and entertainment product requires directorial skills, successful structural and compositional construction, involvement of various technical means. Considering such tendencies of development of the modern television space, we consider the research of the regional TV-channel from the point of view of journalistic skill and dissemination of information and entertaining content relevant.

Keywords: director, directory, directory, information and entertainment programs, television, television, live, content